ЧЫЛА ЭЛЛАСЕ ПРОЛЕТАРИЙ-ВЛАК, УШНЫЗА!

МАРИЙ КОММУНА

1918 ий 1 октябрь годсек лектеш

КПСС Марий обкомын, МАССР Верховный Советын да Министр-влак Советын органышт

№ 4 (18386) | 1990 ий 5 январь, кугарня | Акше 3 ыр

КАҤАШАТ, АКЫМ ПУАТ

КПСС Центральный Комитетын кодшо ий мучашште эртыше внеочередной Пленумжо Литвасе Компартийын XX съездшын пунчалже дене кылдалтше йодыш-влакым каҥашен ыле. Тушто КПСС ЦК-н Генеральный секретарьже М. С. Горбачев «Партийын единствыштыже — перестройкын пӱрымашыже» докладым ыштен. Каҥашыме йодыш дене Пленум пунчалым лукгын. Тушто М. С. Горбачевын докладыштыже пуымо акым да выводым КПСС-ын чыла членже, элысе шемер-влакын кумда массышт деке шукташ кӱлешанлан шотлен каласыме.

Пунчалым мемнан республикысе партийный организацийлаште, пашаче коллективлаште тӱрыснек сайлан шотлен вашлийыныт. Звенигово район, «Электродвигатель» заводысо коммунист-влакат шке открытый партийный погынымашыштышт КПСС ЦК-н 1989 ий декабрьыште эртыше внеочередной Пленумжын итогшым кумдан каҥашеныт. Коммунист да погынымашке толшо беспартийный-влак шке выступленийыштышт Литвасе Компартийыште ышталтше положений шотышто шке шонымашыштым, тургыжланымашыштым шылтыде каласеныт. Пленумын тиде кокышлан пуымо политический акшым да выводшым тӱрыснек чынлан шотлен ойленыт.

Открытый партийный погынымаште Пленумын участникше, КПСС ЦК членыш кандидат, партий Марий обкомын первый секретарьже Г. А. Посибеев лийын да ойлен, погынышо-влакын шуко йодышыштлан вашештен.

Телетайп лента гыч

БЕРЛИН. ГДР-ысе уголовный полиций Гера олаште совет войн-влакын шӱгарыштым локтылшо ен-влакым пален налын. Тыгай шакше пашам 9 да 10 класслаште тунемше куд рвезе да 18 ияш пашае-ученик ыштеныт. У ий йӱдым нуно СССР граждан-влакын илыме микрорайонышто антисоветский лозунгым кычкыркаленыт, а вара совет воинский шӱгарлаште озаланеныт. Тидын нерген нуно икешташ каласеныт. Прессын представительже-влаклан внутренний паша райуправленийын уголовный полиций начальникше подполковник Ханс-Юрген Винтер тыге увертарен: подростко-влак нормальный ешыште воспитатлалтыныт, ондак судитлалтын огытыл, пурла радикал-влак радамышке огыт шого.

◎

СОФИЯ. НРБ-н калык погынымаштыже Болгарский Коммунистический партийын (БКП) да Болгар земледельческий калык ушемын (БЗНС) парламентский группышт, беспартийный депутат-влак да Болгарийысе демократический вий-влак ушемын руководствыж коклаште переговор тӱҥалын. Тудын участникше-влак «йыргешке ӱстелым» эртарыме дене кылдалтше йодышлам каҥашат. Переговорын цельже тыгай: болгар обществым демократизироватлыме да уэмдыме тӱҥ корно шотышто общенациональный кутырен келшымашке шуаш.

◎

БУДАПЕШТ. Венгрийыште илыш писын вашталт толеш, сандене печать нерген 1986 ийыште лукмо закон элыште кызыт лийын шогышо общественно-политический процесс дене тӱрыснекак огыл келшен толеш. Сандене 1990 ий тӱҥалтышыште парламентын депутатше-влак информаций нерген у законын проектшым ончаш тӱҥалыт. У закон шке шонымашым луктын каласаш да печать шотышто эрыкым чынже денак гарантироватлышаш.

Специалист-влакын шонымышт почеш, у закон печатьлан чыла тӱрлӧ монополийым шытара, чыла политический вий, движений да эсогыл посна ен-влаклан типографийым кучаш, газет ден журналым луктын тӱҥалаш йӧным пуа. Ты шотышто ог[…]чений моткоч шагал [..]кеш. Публикацийлаште элысе стройым сӱмырал шуаш ӱжмаш, конституций ӱмбак лавырам кышкымаш, айдемын праважым шыгыремдылмаш да мораль нормым пудыртылмаш гына лийшаш огытыл.

◎

ТОКИО. Кечывалвел Корей 1990 ийыште Совет Союз да Китай дене отношенийым вияҥдышаш верч активнырак тыршаш шона. Тидын нерген таче Сеулышто элын иностранный паша министрже Цой Хо Дюн каласен.

◎

ВАШИНГТОН. «Тачке кастене лу минут гыч индеш шагат шушаш годым генерал Норьега Панамыште …

◆ *Пасу пашалан — чапле техникым*

ОНЧЫЛГОЧ ЯМДЫЛАЛТЫТ

Волжский районысо «За коммунизм» колхозын машинавечыштыже эр гыч кас марте паша муро йӱк йоҥга. Тыште механизатор-влаклан паша ышташышт чыла условий уло. Автомашина ден тракторым шогалташ у мастерскойым ыштыме. Тушто шокшо, йӧнан.

Колхозысо механизатор-влак пасу пашам пытарыме почешак чумыр ял озанлык техникым машинавечыш чумыреныт. Агрегатласе детальым да узелым рок, арва да куштыра деч эрыктымек, нуным олмыкташ пижыныт.

Комбайнер-влак нергенат поро мутым каласыме шуэш. Нуно шурным поген налмеке, шке машинаштым, мушкын, йӧнан верыш шогалтеныт. Колхозышто улшо индеш комбайным кажне ийын комбайнер-влак шке олмыктат.

Тракторым ачалымаште слесарь-влак Е. Миронов, Ю. Левашов, токарь Г. Монахов, электрогазосварщик-влак А. Бессонов ден В. Васильев, апшат В. Кузьмин да молат ойыртемалтыт. Слесарь-влакын звеноштым В. Никольский ден А. Актуганов вуйлатат.

Автомашинам тӧрлымӧ пашам ветеран-влак В. И. Кудрявцев ден А. К. Тимофеевлан ӱшаныме. Нуно наставник улыт. Самырык-влаклан примерым ончыктен шогат.

Олмыктышо-влаклан пашаште нелылык денат вашлияш логалеш. Кӱлешан запасной ужаш ситыдымылан кӧра шуэн огыл паша кучалтеш. Тыгай экшык деч коранглашлан АПО-со вуйлатыше-влак полыш кидыштым шуялтышаш улыт. Адакшым озанлыкысе инженерно-технический служылан ат чолгарак лийман.

«За коммунизм» колхозысо механизатор-влак палат: техникым ончылгоч ямдылет гын веле, сай лектышым шуаш лиеш, санденак арендный бригадын механизаторжо-влак шошо аталан виян ямдылалтыт.

Е. СИБАГАТУЛЛИН.

Шкенан слесарь-влаклан ӱшаныме

Ондак мемнан колхозын ял озанлык машинаже-влак тӱҥ шотышто райцентрысе ремонтно-технический станцийыште олмыкталтыныт. Кызыт чумыр пашам озанлык расчет негызеш аклаш тӱҥалмылан кӧра тиде чылажгодымак шкенжым огеш сулo, сандене мемнан озанлыкыштына лӱмын олмыктышо бригадым чумырымо. Тушко уста слесарь-влак Иван Васильевич Светлаков, Михаил Кузьмич Смирнов, Иван Андреевич Волков да молат ушалтыныт. Коллективым вуйлатыш Аркадий Васильевич Мамаевлан ӱшаныме.

Верысе олмыктышо-влак тракторымат, комбайнымат, автомобильымат йол ӱмбаке шогалтат. Кӱлеш — шенгеел мостым тӧрлен пуат, кӱлеш — передача коробкым уэмдат. Теве шукерте огыл нунын вийышт дене олмыктымо ДТ-75 трактор дене Марий Олма ялысе рвезе Виталий Павлович Богданов ферма деч терысым шупшыкташ тӱҥалын. Кызыт слесарь-влак вес тракторым тӧрлат.

А. ПЕТРОВ.

Кужэнер район,

«Рассвет» колхоз.

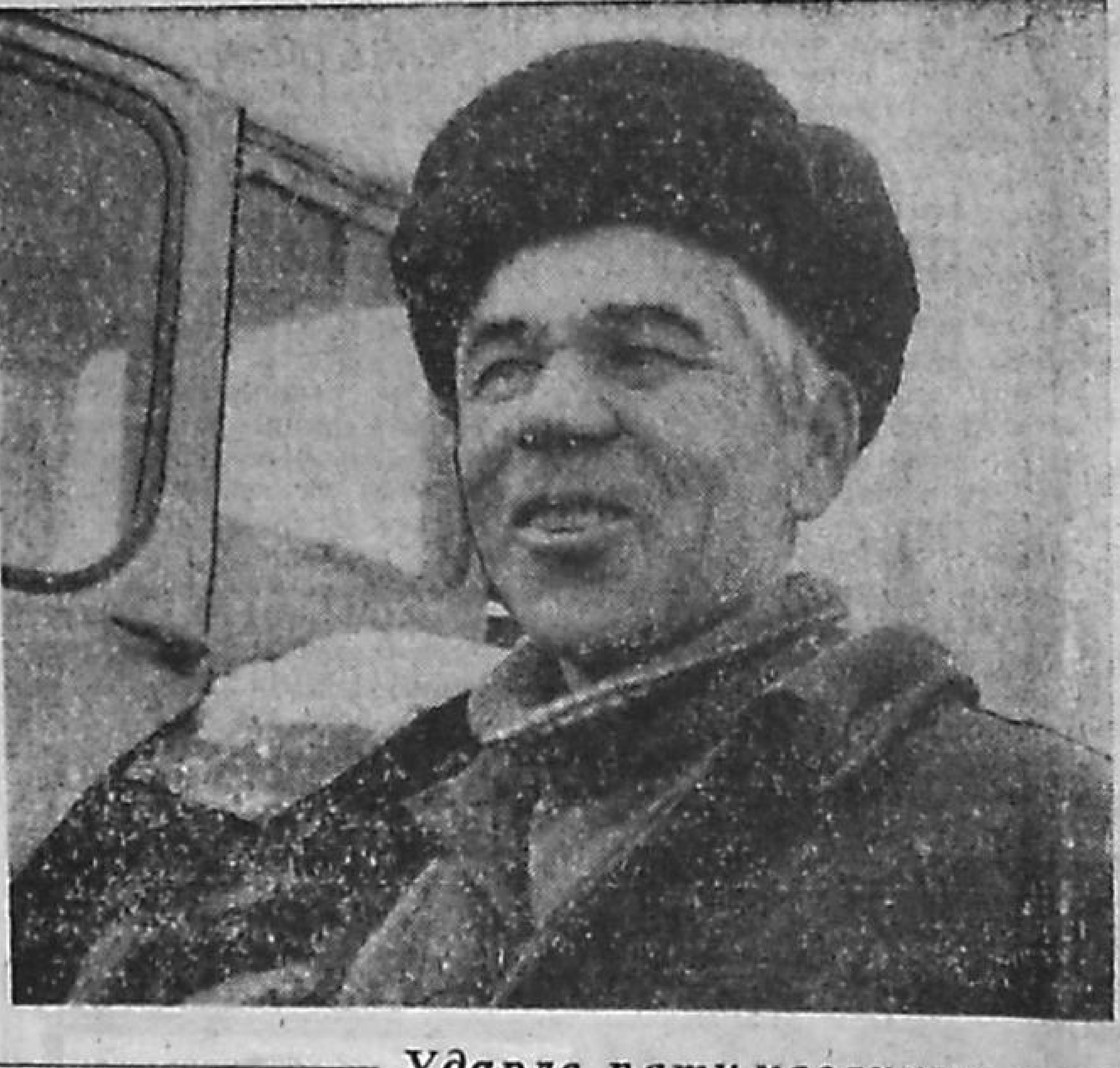

◎

Н. Н. Горохов — Кужэнер район, Ленин лӱмеш колхозын ик кугу опытан механизаторжо. Тудын первый гана тракторыш шичмыжлан латиндешымше ийыш каен. Эртыше жапыште Николай Николаевичлан могай гына пашам шукташ логалын огыл! Кеч куштат шкенжым сай могырым гына ончыктен шоген, санденак колхоз правлений тудлан эреак эн кӱлешан пашам гына ойыра. Кызыт Николай Николаевич озанлыкысе моло механизатор-влак дене пырля пасушко органический ӱяҥдышым шупшыкта.

СНИМКЫШТЕ: Н. Н. Горохов.

И. Речкинын фотожо.

◎

Ударле пятимесячник эрта

ШУКТЫМО ЛИЕШ

Килемар районысо «Ардинский» совхозын пасу пашаенже-влак пятимесячник кечылаште пасушко чылаже 80 тӱжем тонн ӱяҥдышым лукташ палемденыт. Тиде пашам шукташ лӱмын отрядым чумырымо.

АРДА кундемысе мланде пошкудо озанлыклаасе деч кугунжо нимо денат огеш ойыртемалт. Ешартыш вийым пуэн шогаш огыл гын, тудын деч кугу шурно лектышым вучышаш уке. Верысе калык тидым сайын пала. Сандепак озанлыкыште ий еда шке нурыштым ӱяҥден шогымылан ик тӱҥ верым ойырат. Тений ударле пятимесячник кечылаште пасушко кандашлу тӱжем тонн органический ӱяҥдышым лукташ палемдыме.

— Тыгай кугу пашам шуктышашлан ме лӱмын отрядым ыштенна, — ойла совхозын агрономжо С. И. Скворцова. — Тудлан гусеничный трактор негызеш ыштыме ныл погрузчикым, ик экскаваторым да ӱяҥдышым шупшыкташ латкум кугатле Т-150 тракторым пуымо.

Теле кечылаште паша сайын каен шогыжо манын, озанлыкыште эше кеҥеж жапыштак 65 тӱжем тонн торфым чумырен оптымо. Тылеч посна ончылий ямдылыме нылле тӱжем тонн уло. Тидыже пятимесячниклан палемдыме заданийым шукташ веле огыл, тыгак эртарен шукташ сита. Торф йӧре компостым ышташ фермыла гыч терысым луктмо. Тушко тыгак фосфор лож[аш] ешаралташ тӱҥалеш.

Кызыт озанлыкыште компостым паренге пасушко шупшыктат. Тиде пасужо Ардембал ял воктене верланен, 69 гектарым айла.

Каласаш кӱлеш, пятимесячник кечылаште пашам утларак вияҥдаш манын, механизатор-влак коклаште социалистический соревнованийым шарен колтымо. Кажне декадын итогшо почеш Т-150 трактор дене ыштыше механизатор-влак коклаште ончыл верыш лекше кум еҥ окса премий дене палемдалтеш. Погрузчик дене ыштыше-влакын шкенынтын сеҥымашышт лиеда.

Мехотрядын членже-влаклан кандаш лӱмын вагончикым конден. Тушто нуно свежа газетым лудын, кечывал кочкышым ыштен кертыт.

Г. БЕЛЯЕВ.

● *Сайлымаш вашеш*

САЙ МАНАШ ОНДАК

ПЕРЕСТРОЙКА пагытыште Совет-влакын рольышт кугем толеш. Тыште сайлымаш вашеш кампаний кугу верым налшаш. Теве молан «Кожласолинский» совхозысо коммунист-влак тиде йодышым погынымаштышт каҥашен лекташ кумылаҥыныт. Тылеч ончыч партиец-влак областной ден районный партийный организаций-влакын сайлымаш деч ончычсо программышт дене палыме лийыныт, нуным сайлан шотленыт да илышыш пуртышашлан пашаш пижыныт.

Погынымаште сайлымашлан ямдылалтме кампаний кузе каймые нерген информацийым Кожласола сельсовет исполком председатель Р. А. Ахметзянов ыштен.

— Сайлымашлан ямдылалтме да тудым эртарыме дене кылдалтше йодыш-влакым решатлаш 11 еҥан избирательный комиссий ышталтын, — каласен тудо.

Комиссий первый заседанийжым декабрь тӱҥалтыштак эртарен. Тушто избирательный округ-влакын границыштым рашемдыме ыле. Ташнур ушкал комплексын пашаенже-влак Кожласола сельсовет калык депутатыш кандидатлан комплекс начальник С. М. Героевым, райсовет калык депутатыш кандидатлан партий райкомын первый секретарьже Ю. Ф. Тарасовым ойыреныт.

Избиратель-влак коклаште умылтарымаш сомылым виктарен колташ 53 агитаторым пентыдемдыме.

Кодшо сайлымаш годым наглядный агитаций начар улмым палемдыме ыле. Кызытат тидым мучаш марте шотыш налме огыл. Избиратель-влакын клубыштат омсаштым почын шуктен огытыл. Тугеже, «Кожласолинский» совхозысо партком да сельсовет исполком сайлымашлан ямдылалтмаште чылажат сай манын огыт керт.

П. ЕМЕЛЬЯНОВ.

Звенигово район.

Верысе самоуправлений йӧныш

КУМДА КОРНЫМ ПОЧЕШ

Калык депутат-влакын Советыштын пашашт, управлений ден самоуправленийым вияҥдыме шотышто СССР Верховный Советын комитетше СССР-ыште верысе самоуправленийын да верысе озанлыкын общий негызышт нерген СССР Законын проектшым СССР Министр-влак Советын пуымо документ почеш ямдылен, да калыклан каҥашаш лукмо.

Верысе самоуправлений йӧныш куснаш гын, Совет шке кундемыштыже чынже денак оза лийын кертеш ыле.

[…]ынан, у законопроект кумда корным почеш. Тевe наказ шуктымо пашам налаш. Кызытеш могай гына нелылык ок лек. Туге гынат кертме семын паша ышталтеш. Вет тидын дене калык Советын пашажым акла. Тыгодым депутат-влакынат чолгалыкышт кушкеш, избиратель-влак ончылно ӱшанышт суалтеш. Наказ по[…]

[…]совхоз) у магазин ямде.

Кодшо гана верысе Советлаш сайлыме годым избиратель-влак 220 наказым пуэнит ыле. Тышеч шӱдӧ витле нарыже шукталтын, нылле шымытше илышыш пурталтеш. Элембай ден Пектубай сельсоветлаште избиратель-влакын чыла сугыньышт шукталтын. Немда сельсоветыштат паша мучашке ли[…]

Теле гоч — шуко шыл, шӧр верч

Кызыт вольык ончышо-влакын пашаштышт эн тургым пагыт. Тудым моштен эртарыме, кугурак пайдам налшаш верч кыртмен кучедалме […]

[…]ловный вуй вольыклан шотлымаште кормам ончылийсе деч шукырак […]

[…]пилигдат, саратовский рӱым ямдылат.

[…]кын кугытшым шотын падын ыштат. Тудым тичмаш […]

...лаж годымак шкенжым огеш ...

Шкенан слесарь-влаклан ӱшаныме

Ондак мемнан колхозын ял озанлык машинаже-влак тӱҥ шотышто райцентрысе ремонтно-технический станцийыште олмыкталтыныт. Кызыт чумыр пашам озанлык расчет негызеш аклаш тӱҥалмылан кӧра тиде чылаж годымак шкенжым огеш сулло. Сандене мемнан озанлыкыштына лӱмын олмыктышо бригадым чумырымо. Тушко уста слесарь-влак Иван Васильевич Светлаков, Михаил Кузьмич Смирнов, Иван Андреевич Волков да молат ушалтыныт. Коллективым вуйлаташ Аркадий Васильевич Мамаевлан ӱшаныме.

Верысе олмыктышо-влак тракторымат, комбайнымат, автомобильымат йол ӱмбалне шогалтат. Кӱлеш — шеҥгел мостым тӧрлен пуат, кӱлеш—передача коробкым уэмдат. Теве шукерте огыл вуйын вийышт дене олмыктымо ДТ-75 трактор дене Марий Олма ялысе рвезе Виталий Павлович Богданов ферма деч терысым шупшыкташ тӱҥалын. Кызыт слесарь-влак вес тракторым тӧрлат.

А. ПЕТРОВ.

Кужеҥер район.

«Рассвет» колхоз.

...чылаже 80 тӱжем тонн ... ыт. Тиде пашам шукташ лӱмын отрядым чумырымо.

АРДА кундемысе мланде пошкудо озанлыкласе деч кугужо нимо денат огеш ойыртемалт. Ешартыш вийым пуэн шогаш огыл гын, тудын деч кугу шурно лекташ вучышаш уке. Верысе калык тидым сайын пала. Сандене озанлыкыште ий еда шке нурыштым ӱяҥдаш шогымылан ик тӱҥ верым ойырат. Тений ударле пятимесячник кечылаште пасушко ... органический ӱяҥдышым луктын палемдыме.

— Тыгай кугу пашам шуктышашлан ме лӱмын отрядым ыштенна,—ойла совхозын агрономжо С. И. Скворцова.—Тудлан гусеничный трактор негызеш ыштыме ныл погрузчикым, ик экскаваторым да ӱяҥдышым шупшыкташ латкум кугу Т-150 тракторым пуымо.

Теле кечылаште паша сайын каен шогыжо маныт, озанлыкыште эше кеҥеж жапыштак 65 тӱжем тонн торфым чумырен оптымо. Тылеч посна ончылгоч ... тӱжем тонн ... ямдылыме ... уло. Тидыже пятимесячниклан палемдыме заданийым шукташ веле огыл, тыгак эртарен шукташ сита. Торф йӧре компостым ышташ фермыла гыч терысым лук-... 69 гектарым аила.

Каласаш кӱлеш, пятимесячник кечылаште пашам утларак виянгдаш маныт, механизатор-влак коклаште социалистический соревнованийым шарен колтымо. Кажне декадын итогшо почеш Т-150 трактор дене ыштыше механизатор-влак коклаште ончыл верыш лекше кум еҥ окса премий дене палемдалтеш. Погрузчик дене ыштыше-влакын шкенжын сеҥымашышт лиеда.

Мехотрядын членже-влак ... лӱмын вагончикым кондымо. Тушто нуно свежа газетым лудын, кечывал кочкышым ыштен кертыт.

Г. БЕЛЯЕВ.

КУМДА КОРНЫМ ПОЧЕШ

Калык депутат-влакын Советыштын пашашт, управлений ден самоуправленийым виянгдыме шотышто СССР Верховный Советын комитетше СССР-ыште верысе самоуправленийын да верысе озанлыкын общий негызышт нерген СССР Законын проектшым СССР Министр-влак Советын пуымо документ почеш ямдылен, да калыклан каҥашаш лукмо.

Верысе самоуправлений йӧным кусныш гын, Совет шке кундемыштыже чынже денак оза лийын кертеш ыле.

Чынак, у законопроект кумда корным почеш. Теве наказ шуктымо пашам налаш. Кызытеш могай гына нелылык ок лек. Туге гынат кертме семын паша ыштaлтеш. Вет тидын дене калык Советын пашажым акла. Тыгодым депутат-влакынат чолгалыкышт кушкеш, избиратель-влак ончылно ӱшанышт сулалтеш. Наказ почеш чоҥымо клуб але магазин, тӱзатыме урем але ял кажне еҥым куандара.

Токтарсола поселке кок пачашан культура пӧрт мӱндыркӧ волгалт шинча. Икымше МСО-н строительже-влаклан таум ыштен тысе калык. Тыштак котельныйын тӱньыкшӧ нӧлталтын. «Урал» колхозын рӱдӧ племжым сӧрастарат ние да моло оралте. «1 Май» колхозын рӱдӧ илемыштыже—Чӱксола ялыште культура пӧрт чылаштым куандара. Кок колхозысо ние культура учреждений чоҥаш полшаш йодыныт избиратель-влак да кодшо сайлымаш годым шке депутатыштлан сугыньым пуэныт. Тудо жапыштыже шуктaлтын.

«Авангард» ден Ленин лӱмеш колхозласе калык сай корно укелан кӧра ятыр ий орланен. Райцентрыш изи сомыл дене толын калшат ойгырен: вет мӧнгешыньып кошташ ик кече кӱлын. Шыже-шошым корно чот лавыран лийын, шофер-влак шыдешкеныт, тыгодым вуйлатыше-влакым шудалыныт. Моланже пале: машина локтылалтын, рульым тышке-тушко пӱтыркален, манмыла, пий гай ноеныт. Калыкын чытышыже пытен. Сандене ние кок озанлыкысе калык райсовет депутат-влаклан сугыньым пуэн: шоҥымашым шукташ полшаш.

Таче каласен кертына: избиратель-влакын сугыньышт шуктaлтын. Райцентр гыч «Авангард» колхозыш тасма гай асфальт корно возын да Ленин лӱмеш колхозын рӱдӧ илемже—Кузнеч ял—велыш шуйналтын. Кузнеч могырыш кум меҥгым — пелыж наре веле ыштыме, тений корно шушаш. Весат куандара: ние кок озанлыкыш Йошкар-Ола гыч автобус кошташ тӱҥалын. Арняш ныл кече веле толеш гынат, калык йывыртен. Вет ынде райцентрышке веле огыл, республикынан столицышкыжат писын миен толаш лиеш.

Тидымак каласыман «Свобода» совхоз нерген. Тупынкат, совхозын рӱдӧ илемышкыже—Шура ялыш, шоссе ыштaлтеш. Шӱвылак ялыште кок паша веран магазин почылтын. Лишыл кечылаште Руш Шӱйышто («Урал» колхоз) кевыт пашам ышташ тӱҥалеш. Шерешнурыштат («Юбилейный» совхоз) у магазин ямде.

Кодшо гана верысе Советлаш сайлыме годым избиратель-влак 220 наказым пуэныт ыле. Тышеч шӱдӧ витле нарыже шуктaлтын, пылле шымытше илышыш пуртaлтеш. Элембай ден Пектубай сельсоветлаште избиратель-влакын чыла сугыньышт шуктaлтын. Немда сельсоветыштат паша мучашке лишемеш.

Но але шагал огыл наказ шуктaлтде кодеш. Тыге, районный Совет дене 39 гыч 7 наказ, Кугу Лумарий, Шура, Ошканэҥер сельсоветлаште шым-кок наказ гыч илышыш пуртaлтын огытыл.

Райсовет депутат-влаклан поселкысо Бастраков да Набережный урем-влакым саемдаш полшаш темлыме ыле. Тиде сомыл шуйна да шуйна, а уремлаште шыже-шошым лавыра вӱд ташла, лакыла ешаралтеш. Чобыксола уремат лакылан, шукертсек тӧрлымӧ огыл. Начар корно ял тӱсым локтылеш. Райцентр гыч йытын завод поселко марте корно пеш начар. А Ошканэҥер сельсовет кундемыште илыше калык телефонын начар пашажлан вуйым шиеш.

Молан тыге лиеш? Амал икте веле огыл. Но тӱҥжӧ—ятыр сельсовет избиратель-влакын наказышт шуктымым контрольышто томам куча, а посна вуйлатыше-влак ответственностьым лушташеныт. Кӱлешан паша кузе кайымым райсовет исполкомысо отдел вуйлатыше-влак кӱлеш семын терген шогымашышт уке.

Весат раш: сельский ден поселковый Совет исполком-влак избиратель-влакын вийыштым сугыньъ шуктымашке начарын ушат. Тыге палемдыме шукерте огыл райсовет исполком заседанийыште «Совет ден озанлык орган-влакын наказым шуктымо шотышто пашашт нерген» йодышым каҥашыме годым. Тупито поселковый да Кугу Лумарий, Шура, Ошканэҥер сельский Совет-влакын вуйлатышыштым шылтален ойлымо. Райсовет исполком созыв мучаш марте чыла наказым шукташ темлен. Кӧн да мом, кунам шукташ кӱлмым рашемден.

Тыге, поссовет ден коммунальный озанлык предприятий райцентрысе Бастраков ден Набережный уремлам, ДРСУ ден «Немдинский» совхоз' администраций Чобыксола уремым тӱзаташ, «1 Май» колхоз правлений ден ДПМК йытын завод поселкыш корным ышташ кыртмен пижшаш улыт.

А. ЧУЧАЛИН,
калык депутат-влак У Торъял райсовет исполкомын секретарьже.

...чатлак ... лийым ... тический вий, ... эсотыл посна ... пографий кучаш, газет ден журнал... лаш йӧным пуа. Ты... то ог... ончычсо мотыч ... гал ...неш. Публикацийлаште элысе стройым сӱмырал шуаш ӱжмаш, конституций ӱмбак лавырам кышкымаш, айдемын праважым шыгырендымаш да мораль корным пудыртымаш гына лийшаш огытыл.

⊙

ТОКИО. Кечывалвел Корей 1990 ийыште Совет Союз да Китай дене отношенийым виянгдышаш верч активнырак тыршаш шона. Тидын нерген таче Сеулышто элын иностранный паша министрже Цой Хо Дюн каласен.

⊙

ВАШИНГТОН. «Таче кастене лу минут гыч индеш шагат шушаш годым генерал Норьега Панамыште США-н властьше-влаклан сдатлалтын, тидыжым тудо Панамысе правительствылан увертарымек ыштен. Тудым Панамыште Ховард авиабазыш конденыт, тушто наркотикым шарыме ваштареш кучедалме шотышто управленийын представительже-влак тудым арестоватленыт. Кызыт США-се ВВС-ын С-130 самолетшо генерал Норьегам Флорида штатысе Хомстед авиабазыш наҥгая. Тудо Майамиште США-н федеральный судыштыжо наркотик дене торгайыме паша дене кылдалтше еҥ семын мутым кучаш тӱҥалеш»,—увертарен США-н президентше Джордж Буш вӱргечын пастене Ош пӧртыштӧ пеш писын эртарыме пресс-конференцийыште.

«Мый пытартыш кечылаште полшымыштлан Ватиканлан да Панамыште папский нунцийлан таум каласынем, нуный полышыштыштыш государственный подход палдырнен,—умбакыже каласен Дж. Буш. — Соединенный Штат-влак генерал Норьега шотышто справедливый судым эртарат. Тидын годымак тудым арестоватлымаш да Соединенный Штатлашке пӧртылтымаш тидым раш ончыктышаш: наркотикым шараш йӧным ыштымылан титаклалтше-влак мут кучаш шогалталтде огыт код, ты шотышто США пеш серьезнын кучедалеш».

⊙

КАРАКАС. Панамын территорийже гыч американский войскам лукмашке шуаш манын, Американский государство-влак организацийын консультативный органжым юватылде погаш кӱлеш, каласен Венесуэлын иностранный паша министрже Рейнальдо Фигередо.

Журналист-влак дене мутланымыж годым тудо тыге каласен: США-н войскажым тиде эл гыч лукмо шотышто мыняр юватылыт, тушто положенийым да Панама ден Вашингтон кокласе отношенийым тӧрлымӧ пашаште нелылык тунар шуко лектеш.

Министр Панамыште Никарагуан посолжын резиденцийышкыже американский салтак-влакын керылт пурымыштым чот вурсен, тидым тудо тӱнямбалсе правов принципым торжан пудыртымо семын аклен.

(ТАСС, 4 январь).

Теле гоч—шуко шыл, шӧр верч

Кызыт вольык ончышо-влакын пашаштыш эн тургым пагыт. Тудым моштен эртарыме, кугурак пайдам налшаш верч кыртмен кучедалме годым веле мучаш сеҥымашлан ӱшанаш лиеш. Кузерак вара тиде йӧным кучылтыт Морко районысо «Новый путь», Параньга районысо «Дружба» да Марий Турек район, Ленин лӱмеш колхозлаште?

Пеҥгыде ошкыл дене

— Анатолий Васильевич кеч-кӧ денат ик ойым писын муын мошта, илышын йодмыжым раш умыла,—тыге каласыш да шыргыжалмыла ыштале Морко районысо «Новый путь» колхозын председательже Е. Е. Васильев.—А вот мыланна тудын деч чӱчкыдынак логалеш. Ӧрын огеш шого. кечмогай экшыкымат вигак луктын каласа. Тидланак, очыни, чот пагалат тудым мемнан вольык ончышына ден зооветспециалистна-влак.

А. В. Коряков Кировский областьысе Артемейка ялеш шочын, кушкын.

— Изи улмем годым тиде марий ялыште 48 сурт ыле.—каласкала Анатолий Васильевич. — Кызыт кандаше веле кодын. Пӱртӱс сӧрал. мланде чапле гынат, ялыштына ынде тӱҥ шотышто пашан да сарын ветеранышт веле кодыныт. Верысе Пижанка кыдалаш школым тунем пытарымеке, ик жап шочмо «Ошаевский» совхозышто пашам ыштышым. Тиде озанлык латкок марий ялым ушен шога. 1970—1972 ийлаште Совет Армий радамыште служитлышым. Тылеч вара Йошкар-Оласе витамин заводышто ыштенам. Марий государственный университетыште тунемынам. Практикылан Морко районысо «Новый путь» колхозыш колтеныт ыле. 1980 ий гыч ты озанлыкын тӱҥ зоотехникше семын тыршем.

Тунам колхозым Вячеслав Филиппович Подузов вуйлатен. Тудо специалист-влак деч пеҥгыдын йодын веле огыл. чыла семынат полшен шоген. 1975 ийыште озанлыкыште ушкал комплексым пашаш колтымо. Тылеч вара шӧр лӱштыш кок пачаш ешаралтын. Тӱҥ зоотехник кормам, лӱштышым да ешартыш нелытым пеҥгыде учетыш налын. Пытартыш ныл ий жапыште отрасльыште посна кугу вашталтыш лийын.

— Кызыт мемнан колхозышто лӱштымӧ ушкал 677 вуй уло. Ӱмаште кажне ушкал деч кокла лӱштыш ончычсо ий дене таҥастарымаште 18 процентлан ешаралтын. Эллан шӧрым ужалыме илалыкаш планым августыштак темен улына,—палемдыш тӱҥ зоотехник.

Шӧр лӱштышын могай улмыжо тӱрлӧ амал дене кылдалтын: тиде але вес ушкал могай ава деч шочын, тудым ашныме, пукшымо условий могай... Но шуэн огыл ние факторым шотыш огыт нал. Сай ушкал деч шочшо презым кӱлеш семын огына ончо. А вара ӧрына: «Аважe гай лийын огыл».

«Новый путь» колхозышто тӱҥ кӱтӱ-влакым уэмдаш тунам 1974 ий гыч шке комплексыштышт ончен куштат. Тидлан контрольно-селекционный кудывечым ыштыме. Кажне тунан паспортшо уло. Тушан инвентарь номер, шочмо жап, урлык, могай ушкал деч шочмо ончыкталтыт. Карточкыш тыгак тунан тӱжаҥме деч вара кузе виянгмыжым да моло данныйымат возат.

Комплексысе чыла пашаеҥ сай мучаш результатыш шуаш морально да материально кумылан. Пытартыш кум ийыште чыла ушкалым голштино-фриз урлык ӱшкыжын пӧшмыж дене тӱжаҥдат. А тыгай ушкал-влакын авашт талукышто кандаш тӱжем утла килограмм шӧрым пуат.

Комплексыште первый лийше ушкал-влакым ончаш КПСС член Татьяна Петровна Александровалан ӱшаныме.

Озанлыкыште кажне условный вуй вольыклан шотлымаште кормам ончылийсе деч шукырак ямдылыме. Комплексыште корма йӧрымӧ пех пашам ышта, а фермылаште олымым кальцийлат. саратовский руым ямдылат.

А. БУКЕТОВ,
«Морко мланде» районный газет редакцийын отделжым вуйлатыше.

Пелыжым луктын кудалтат

Индеш ий ончыч армий радам гыч пӧртылмыж деч вара Эрик Усолов шочмо «Дружба» колхозыштыжо пашам ышта. Кеҥежым вольыкым кӱта, а телым скотникын пашажым шуктен шога. Кызыт тудлан кажне кечын фермыште лияш логалеш. сандене тушто пашан кузе каен шогымыжым сайын пала. Кодшо кечылаште Эрик дене вашлийынмат. шӧр лектышын могай улмыж нерген мутым луктым.

— Шӧр шотышто нимо дене моктанаш,—кугун шӱлалтыш Усолов.—Тений курго уке манаш огеш лий. Тудым ситышын шапашлыме. Но качествыже начар. Теве силосым налаш. Кече ела ушкал вольыш ситышын нумал оптена. Но вольык пелыжымат кочкын огеш пытаре. Амалже: утыждене шопо. Сандене кодшо силосшым эрдене вӱта гыч луктын кудалташ логалеш.

Силосын качествыже начар лиймаште ужар массым тошкышо механизатор-влак титакан улыт. Нуно массым кӱлеш семын лаптыртен огытыл.

Идым гыч конден оптымо поч пырче верчат тыршымаш огеш шижалт. Кызыт тушто коля пошен. А вожсаска начарын шочын. Амалже: тиде шергакан кормалык культурым ончен куштымо годымат контроль лийын огыл.

Чыла тидыже колхозышто шӧрын чот пучымашкыже конден. Кечаш лӱштыш вич килограммыш веле шуэш. Сандене пытартыш жапыште Эрик Усоловын да тудын гаяк вургыжшо шӱмчонан моло еҥ-влакын кумылышт волышо.

В. АФАНАСЬЕВ.

Параньга район.

Куатыш койын лишемыт

ЛЕНИН лӱмеш колхозын сӧсна комплексшым латкандаш ий ончыч пашашке колтымо. Эртыше жапыште тысе вольык ончышо-влакын пашаштышт куандарыше вашталтыш шагалже годым лийын. Вет тудо але марте шылым ыштен налме шотышто ик ганат проектный куатыш шуын огыл ыле. Бригадный подрядыш кусныммек да пашалан чумыр доходым шотыш налын тӱлаш тӱҥалмек гына. комплексыште сӱрет саемын.

Кызыт комплексыште 4,3 тӱжем вуй тӱрлӧ кугытан сӧснам ашнат. Ончылийсе дене таҥастарымаште сӧсна 420 вуйлан ешаралтын ыле, шылым 508 центнерлан утларак ыштен налыныт да эллан 120 центнерлан шукырак колтеныт. Иге-влак нелытым писынрак погеныт. продукцийым ыштен налаш роскот иземын.

Комплексыште телылан начарын огыл ямдылалтыныт ыле. Вӱтам. бытовой пӧлем-влакым сайын олмыктымо. Комплекс начальник В. Горячкин оператор. кормокухня пашаеҥ-влакын пашаштым утларак сайын терген шога, пеҥгыдынрак йодаш тӱҥалын.

Оператор-влак Н. Бочаров, Л. Рахманова, Ю. Рябчиков, полышкалыше-влак А. Бочкарев, В. Зайцев, В. Швалев транспортерым, вожсаска мушмо агрегатым, дробилкым, кормам варыше машинам, моло механизм ден оборудованийым эреак эскерен шогат, жапыштыже ачалат. ӱйлат, кургым ямдылыме технологийым сайын шуктат.

Кид пашам шагалемдышаш верчат тыште шуко ыштaлтеш. Кургым ямдылыше чыла механизмым, терыс лукмо транспортерым пашаште тӱрыс куатын кучылтыт. Рационым вольыкын кугытшым шотыш налын ыштат. Тудым тичмашын шуктат. Рационым комплексын зоотехникше, КПСС обком член С. Бочарова сайын эскера.

Вольыклан тӱрлӧ кормам пуат. Иге-влаклан, мутлан, лӱмын ойырымо комбикормам, тувыртыш вӱдым, кол ӱйым, шыл да лу ложашым, пу шӱйым, кешырым пукшат. А кугурак сӧсналан рационыш комбисилосым да кормалык ушменым ешарат. Курго питательный веществалан поян.

Чыла вольыкым кандаш блокышто ашнат. Икымше да визымше блоклаште тӱж сӧсна-влакым шогыктат. Тыште коммунист Е. Бочкареван, Е. Богданован да молынат чот тыршымыштым палемдыман. Кокымшо, кумшо да нылымше блокым иге отделений маныт. Тысе вольыкым КПСС член Г. Иванова, комсомолка Г. Алексеева, К. Андреева, Л. Рябчикова, Р. Бочарова да молат ончат. Нуно пашам лийже манынак ыштат. Сӧснам ӧрдыктарымаште Р. Пичушкина да Э. Тюлькина сай опытым погеныт.

Комплекс коллектив государствылан 250 тонн деч шагал огыл шылым колташ сӧрен ыле. Вольык ончышо-влак палемдыме кӱкшытыш шуыныт. Колхоз эллан шыл ужалыме шотышто госзаказым ончылгоч шуктен. Тыштыже Марий Шолеҥгерысе сӧсна ончышо-влакынат тыршыме ужашышт кугу. Нуно приемный пунктыш 227 тонн сай качестван продукцийым колтеныт.

Комплексыште кумло кандаш еҥ тырша. Тышечын кандашыже коммунист да кокытшо ВЛКСМ член улыт. Цеховый партийный организацийым С. Бочароваланвуйлаташ ӱшаныме. Вольык ончышо-влакын пашаштым комплексын советше виктара. Тудыжым Н. Рябчиков вуйлата.

Колхоз правлений вольык ончышо-влак верч эреак тырша, проектный куатыш писынрак лекташ йӧным ышта, паша да илыш-йӱла условийым саемдышаш верч вуйын шога. Комплексыште чапле красный уголок уло. Тыште вольык ончышо-влак яра жапыштым эртарат, каналтат. Сауна, бытовой пӧлем кумылым нӧлтат. Чыла тидыже кӱкшӧ лектыш дене тыршаш сай корным почеш.

Г. ИВАНОВ.

Марий Турек район.

САМЫРЫК ВИЙ— ЧОЛГА ВИЙ

«НИВА» колхозысо Пуял ушкал фермыш комсомольско-молодежный коллективыше комсомол группым вуйлаташ ик ой дене Вячеслав Садовинлан ӱшанен.

— Вячеслав пашаштат, ешыштат шкенжым сайын куча, общественный пашам шукташат мӧткоч кумылан, икманаш, чыла версат чолга,—ойлат рвезе нерген тыште.

Вячеславым чыланат сайын палат, вет тудо тиде ялешак шочын-кушкын. Кугунур школышто тунемын, Совет Армий радамыште служитлен. Тушеч пӧртылмек, южо семын пиалым ӧрдыжкӧ кычалын каен огыл, шочмо колхозышто шоферлан ышташ тӱҥалын. Варажым вий-куатшым вольык озанлыкыште тергаш лийын, комсомол путевка дене фермыш толын, терысым эрыктыме транспортерым, моло механизмым обслуживатлаш тӱҥалын. Тыштак рвезе илыш йолташым вашлийын, ялыште весела комсомол сӱаным тарватен. Кызыт шӱм пелашыже — Алевтина—верысе школышто ышта. Жап мӧткоч вашке да шижде эрта. Шукерте огыл ӱдыр-каче семын келшыше Вячеслав ден Алевтина ынде кок икшывым ончен куштат.

Групкомсорг семын Вячеслав уже шкенжым ончыктен. Фермыште паша кузе ушнымым тудо эре шинча ончылно куча. Кӱлеш годым дояркавлаклан полшашат ямде. Рвезын кид-йол чылалан толеш, нимогай паша дечат лӱдын ок чакне.

А паша комсомольско-молодежный коллективын удан огыл ушна. Комсомол группын вожакше поснак дояркавлак дене кутешна: чолгаланат чолга улыт, тӱҥжӧ —шке мутыштлан ӱшанле улмым пашаште ончыктат. Теве комсомолка Фаина Ефремова идалыклан налме обязательствыжым ятырлан эртарен темен.

Фаят фермыште Кугунур кыдалаш школ деч вара толын. Шкенжым вигак тыршыше ӱдыр семын ончыктен. Кызыт ешаш. Но ончыл производственница комсомол группын ик мероприятийже дечат ӧрдыжеш огеш код. Кок ӧчан ава чыла вере шуэш, чылалан жапым ситара.

Йолташыже Римма Яшмакова, самырык доярка Валентина Мочалова нергенат тидымак каласыман. Нунын ӱмашсе рубежыштым ыле тӱжем килограмм дене кылдалтын.

Коллективысе сеҥымашын негызше чулымын тыршымаште веле огыл. Тыште тыгак кугу верым кор- [illegible]

Олег Зверев Марий государственный университетыште тунемын. Зачеткыштыжо отметкыжат сай лийын, общественный пашаште чолга улмыж денат ойыртемалтын. Арамлан огыл выпускниклан университетысе комсомол комитетын пашаш кодаш темленыт. Студент да преподаватель коклаште чапше нерген кызыт чылан палемдат. Тидын нергенак ойла Олегым студент-влакын форумышкышт сайлен колтымаш. Москвасе вашлиймаш рвезылан ешартыш вийым, шуко сай идейым пуэн.

И. Речкинын фотожо.

КУГУ ДА САЙ ПАША

НОЯБРЬ тылзыште Йошкар-Олаште, С. Г. Чавайн лӱмеш республиканский библиотекын актовый залыштыже, ВЛКСМ Марий обком пеленсе самырык творческий пашаеҥ-влакын «У вий» ушемыштын учредительный конференцийже эртыш. Карагӧл районысо кум марий ялыште илыше еҥ-влакын лӱмышт дене тушто мыламат лияш пиал логале.

Кужу ӱмырыштем шуко погынымаш, конференций, слетышто лияш логалын, но тиде конференцийыш мый пеш йывыртен, кумыл пуэн толынам. Молан? Ильыш корнышштем мылам икымше гана шуко тӱрлӧ вер гыч толшо марий-влак дене вашлияш йӧн шочын—тидыже чоным куандарыше пиалан случай огыл мо? Чынак, рӱдӧ марий олаште мый шуко сай йолташым муынам, тӱрлӧ верыште илыше марий-влак дене чон пуэн кутыренам да адресыштым налынам, ваш-ваш сай кумыл дене, поро родо семын серкален илаш, а, можыч, адак иктаж-кушам вашлияшат логалеш. Кушеч палет — илышыште чылажат лиеш.

Погынымаште делегатвлак ончылно ойлашат йӧн лие. Ме Йошкар-Ола деч мӱндырнӧ илена, сандене Марий кундемыште илышевлаклан шуко каласаш кӱлын. Ме, марий-влак, алалмолан иквереш погынен каҥгашаш огына вашке да огына йӧрате. А тиде, мыйын шонымаште, пеш кӱлешан паша.

Вигак каласем, эртыше конференций мылам шуко сай шарнымашым коден. Туге гынат южо келшыдымаш нерген каласашак кӱлеш. Эн ончычак, конференцийым эртарыме вер нерген: залже изи, шичме вер шагал, а ӱжмӧ еҥ-влак шукын улыт ыле. Тидыже кӧргыштӧ шем косам кодыш: Йошкар-Олаште кугурак залым муаш огеш лий ыле мо?

Весе. Тиде ситыдымашыжым поснак кугулан шотлем. Южо еҥже конференцийыште (марий улеш гынат!) рушла ойлаш тыршыш, тидыже, руш манмыла, нимогай рамкышкат огеш пуро. «Марий улам, марла ойлем» манме сай мут кылдышет порволыш, ала адакат марий улмылан вожылмо шот лекте?

Ӧрдыж вер гыч толшо марий-влакын шӱмыштышт сай шарнымашым Сеҥымашын XXX идалыкше лӱмеш культура дворецыште кажне арня мучаште эртарыме марий кас кодыш. Тидыже пеш сайыс!!! Тушто марла мураш, кушташ, тӱрлӧ мыскарам ойлаш да икте-весе дене палыме лияш путырак кугу йӧн уло. Тыште вержат шуко, музыкант да мурышовлаклан микрофон-влакат улыт. Йывыртен каласена: марий касым эртарымаш — кугу да сай паша. Калык чон пуэн веселитла. Меат, уна-влак, ышна тӱсӧ: муралтен да кушталтен колтышна, кузе «пырт» койын шинчет, кунам тыйым нужылге марий муро кушташо да мурышо-влак коклаш лекташ кӱшта.

Юрий Васильевын вуйлатыме Марий фольклор театрын первый гана калык ончыко лекмыжым ончаш пиал логале. Сай концерт! Юрийын сай пашам тӱҥалмыжым саламлена да умбакыже тудын корныштыжо кӱлдымаш чарак-влак огыт лий манын ӱшанена.

Эше ик концертыште лияш логале: рвезе композитор, артист, поэт-влак шкеныштын моштымыштым ончыктышт. Ме, марий-влак, кугешнен кертына: шонгговлакым вашталташ марий рвезе талант-влак ямде улыт.

Эше иктым каласынем: тиде кечылаште марий художник Иван Ямбердовын персональный выставкыже пашам ышта ыле. Меат тушко миййышна. Йывыртен да куанен ончышна: марийвлак коклаште уста художник лектын.

Удмурт кундем гыч конференцийыште кудытын лийынна: мый дечем посна кум еҥ Грахово район гыч да кок одо литератор лийыныт. Мӧҥгӧ тарванышаш годым чыланат Йошкар-Олаште лийше конференций шотышто поро мутым гына ойленна да тыгай погынымашым эртарымылан кугу таум каласенна.

Мемнан шонымаш икте гына: умбакыжат Марий кундем деч ӧрдыжтӧ илыше марий-влакым мондыман огыл—вет ме, мӱндырнӧ илена гынат, ик марий еш гыч улына.

Р. ТОКМУРЗИН.
Удмурт АССР,
Ныргында ял.

„МЕМНАН ЯЛЫН ОТЫЛ—ПОЧКЕНА"

РОВД начальникын заместительже О. М. Афанасьевын мутшылан ӱшанаш гын, Марий Турек районышто нигӧтыш шудымо-влак коклаште законым пудыртылмо да тӱрлӧ йӧрдымӧ койышым ончыктылмо случай шагалем толеш. Тӱжвач ончалмаште, сай тенденций палдырнен. Но уке, тиде але мыланна ласкан шӱлалташ амалым огеш пу. Кажне преступлений, лийже тудо изи але кугу—тудын шеҥгелне айдеме. Могай лиеш тудын ончыкылык пӱрымашыже—обществылан садак огыл. Тугеже преступлений шочмо амал да тудым корангдыме корным кычалмаш кажне юристын шӱмыштыжӧ лийшаш.

Районын прокуроржо А. И. Цветков икмыняр амалым палемда. Икымше—подросток-влак законым огыт пале. Школ ден ПТУ-лаште кеч «Основы правоведения» манме предметым туныктат, пайдаже шагал. Южо тунемшыже, мутлан, изирак йоча деч 5—10 ыр оксам поген налмым модышлан шотла. Но вет тиде уже йоҥгылыш корныш тошкалме икымше ошкыл. Вич ыр вескана кугу акыш кушкын кертеш.

Йолташ лийме, иктевесылан полшаш кумылан улмо умылымашымат кызыт куна м ж е вес семын умылат. Рвезевлак ик школышто, ик классыште тунемыт. Но илат тӱрлӧ вере. Тидыже иктевесе коклаште кредал толашаш амал лийшаш огыл. Чаманен каласаш логалеш, тыгайже але илышыште шагал огыл вашлиялтеш. Да йоча-влаклан примерым кугыеҥ-влак ончыктат. Теве ик кечын Марий Китняште кастене танцыште коктын кредалаш пижыныт. Йӱшӧвлак. Марий Турек гыч улшыжлан сайынак логалын. А тудын «йолташыже-влак» лектыныт. Школышто да профтехучилищыште тунемше-влак, иктеш погынен, кок машина дене кӱсыным пӧртылташ кудалыныт. Шонен лукмо геройлыкын акше шергырак лиеш, очыни. Кудыклан тунемме ӱстел коклаш гыч судитлалтше-влакын тергылышкышт куснаш логалеш.

Рвезе-влакын уда койышыштым ужаш тыршыдымаш, кораҥ кайымаш — тиде мо тургыжландара посна мемнам. Ужыт кугураквлак йӱшӧ-влакын пижедылашт тӧчен шогымыштым — огеш логал, чылан йӱк пуыде эртен каят. А кунамже ача-ава шкеат эргылан арака чаркам шуялта: йӱ, ынде изи отыл. Таклан огыл преступленийым ыштыше-влак кокла гыч кугу ужашыже йӱшӧ лиеш. А 21 ийым шуктыдымо-влаклан магазиныште аракам ужалаш огеш лийым продавец-влак, чаманен, шукертак мондены. Да адакше тидлан але марте приказкым лийын огыл, кевыт пудыртен лектше чынжымак таза илыш йӱла верч кучедалыт. Тамакым шупшшо рвезе-влаклан поведенийлан оценкым «неудовлетворительный» марте волтат. Пайдаже шинча ончылно. Тачe, мутлан, спортын кеч-могай вид дене тангасымаште Сысоево школын спортсменже-влакым моло-влаклан ончылташ йӧсӧ.

Тамак, спорт. Нунын дене моткоч чак кылдалтын таче Совет Армий радамыш служитлаш каяш ямдылалтше-влакын тазалыкышт. Но тиде веле огыл ынде мемнам тургыжландара. Рвезевлак элым аралыше ынешт лий. Шукерте огыл тидлан Холкиным судитлыме, кок ийлан эрык деч посна кодымо. Черетыште кокымшо кандидат уло. Мом-мом, но тидым нигузеат ӱмылаш огеш лий. Курым курымла дене пӧръеҥ элым аралыше лийын, а таче кушшо тукым тудын деч кораҥнеже.

— Самырык-влаклан жапым нигуш чыкаш,—ойленаме шуко годым. Да тунамак нунылан каныме условийым ыштыме нерген мутым луктына. Лиеш, конешне, культура пӧртымат, спортивный залымат чоҥаш. Но тидын дене проблемым от решитле. Кӱлеш да келшыше воспитаний деч посна рвезе еҥлан кӱ полатыште нимом ышташ. Адакше самырык-влаклан чылажымат ыштен пуаш тыршымаш нунын потребительский койышыштлан веле пеҥгыдемаш полша. Таклан огыл пытартыш жапыште тидын нерген моткоч шуко ойлена: рвезе тукым паша пӱжвӱдым палыде кушкеш. Южо ача-аван шонымашыже чот ӧрыктара: мый, маныт нуно, ӱмыр мучко паша дене толашена, йоча-влак кеч ласкан илышт. Тыге лектеш: кап-кыл дене эрге ача деч кугу, а пашалан кид-йол уке.

Возем чыла тидын нерген, а ончылан телевизорышто ужмо сӱрет сӱретлалтеш. Американский миллионерын йочаже-влак тунемыт, тидын годымак почтальонлан пашам ыштат. Мутат уке, окса укелан кӧра огыл, кугурак-влак икшывым паша шӱлышеш воспитыватлаш кӱлешлан шотлат. А мемнан дене эсогыл кеҥеж каникул жапланат йочалан пашам огыт пу. Поснак кызыт, предприятий да озанлыквлакын шкем шке финансироватлымашке куснымо жапыште.

Кажне айдемын могай-гынат сай качествыже, ойыртемже уло. Тудым лач ужын, ойырен мошташ кӱлеш. Ик пример. Ик рвезе школышто шкенжым сай могырым ончыктен огыл. Ачаже веле рвезын техника дек шӱман улмыжым шижын да тудым тракторист-влак курсыш пурташак пижын. Рвезе, чылам ӧрыктарен, сайын тунемаш тӱҥалын. Кызыт Риф Мустафиным районышто веле огыл, республикыштат сайын палат.

Еш — школ — общест- [illegible]

РВЕЗЫЛЫК

САМЫРЫК ЛУДШЫН СТРАНИЦЫЖЕ

349-ше ВЫПУСК

◆ Вожак дене кугешнат
◆ Чапетым рвезынек арале
◆ «У вий» йолташым муаш полшен
◆ «Эрге ватын ушыж дене ила»

Радам кушкеш

Шукерте огыл индешымше классыште тунемше-влак ВЛКСМ член лийыч. Тылеч ончыч нуно комсомолын Уставшым сайын шымлен лекгыныт, самырык-влак Ушемын историйже дене кумдан палыме лийыныт. ВЛКСМ радамыш пурышо-влак коклаште Лида Анисимова, Андрей Николаев, Надя Александрова да молат улыт.

В. СМИРНОВ,
Коркатово школын туныктышыжо.

Морко район.

Алмаштыш ӱшанле

Пӱртӱсын законжо тугае: изиже кушкеш, илалшыже шоҥгемеш. Сулен налме канышыш кайыше-влакым самырык-влак алмаштат. Вийвал, чолга да чулым еҥ-влак. «Рассвет» колхозышто пытартыш жапыште гына шуко рвезе ден ӱдырлан тиде але вес ответственный участкыште ӱшаным ыштыме. Комсомолец Эрик Богданов пенсийыш лекше, икымше полеводческий бригадын бригадиржe Н. П. [illegible]

огыл ушна. Комсомол группын вожакше посна доярка-влак дене кутешна: чолга галанат чолга улыт, тӱҥжо —шке мутыштлан ӱшанле улмым пашаште ончыктат. Теве комсомолка Фаина Ефремова идалыклан налме обязательствыжым ятырлан эртарен темен.

Фаят фермышке Кугунур кыдалаш школ деч вара толын. Шкенжым вигак тыршыше ӱдыр семын ончыктен. Кызыт ешан. Но ончыл производственница комсомол группын ик мероприятийже деч ӧрдыжеш огеш код. Кок ночан ава чыла вере шуэш, чылалан жапым ситара.

Полташыже Римма Яшмакова, самырык доярка Валентина Мочалова нерген тидымак каласыман. Нунын ӱмашсе рубежышт кыл тӱжем килограмм дене кылдалтын.

Коллективысе сеҥымашын негызше чулымын тыршымаште веле огыл. Тыште тыгак кугу верым кормалан ойырат. Вольыкым фермыште рацион да шӧр лектышым шотыш налын пукшат-йӱктат. Мутлан, икымше классан ушкаллан (кечеш 15 килограмм утла шӧрым пуышылан) вич килограмм олымым, 30 килограмм силосым, 10 килограмм вожсаскам да вич килограмм концентратым пуат. Рационышто тыгак саратовский ру, шинчал да кормовой преципитат уло.

Мутат уке, чыла кормам сайын ямдылен, тамлештарен пукшат. Тыштыже комсомолец Николай Ореховын надыржым палемдыман. Кочегар ӱшанен пуымо пашам лийже манынак шукта.

Колхозын тӱҥ зоотехникше Александр Бусыгин шке куанжым огеш шылте:

— Мемнан дене,—ойла тудо,—кугурак тукымын ӱшанжым сулен толшо алмаштыш кушкеш.

Пуял фермысе комсомольско-молодежный коллектив Оршанка районышто ончыл верыште кая. Таҥасымаште ик гана веле огыл ончыко лекмыжлан тудо ВЛКСМ райкомын Почетный грамотыж дене шуко гана палемдалтын. А кодшо ийысе теле гоч вольыкым ончен лукмаште кӱкшӧ результатыш шумыжлан тудлан шерганан пӧлекым—магнитолым — кучыктымо.

— Пашаште уло вий, мастарлык дене тыршен, сеҥымашке шунет гын. тидлан эн ончычак келшыше условийым ышташ кӱлеш. Коллективын тиде йодмашыжым ме шотыш налаш тыршена. Самырык-влаклан полшаш кӱлеш. А нуно парымеш огыт код. Нунын виймыштлан мештен энерташ гын, курыкым савыралаш лиеш,—каласкала колхоз председатель В. Ф. Пирков. Палемдаш кӱлеш, тудо шукерте огыл эртыше тӱшка погынымаште озанлык вуйлатышылан альтернативный сайлымаш годым сеҥышыш лектын.

Тыге илат да пашам ыштат Пуял кундемысе вольык ончышо-влак. Поро пашалан йолташыже-влакым комсомол группын вожакше Вячеслав Садовин мештен, личный пример дене кумылланда.

Я. ЯНСУБАЕВ.

Оршанка район.

◆ «Эрге ватын ушыж дене ила»

349-ше ВЫПУСК

САМЫРЫК ЛУДШЫН СТРАНИЦЫЖЕ

Нине ӱдыр-рвезе-влак Марий Турек районысо Марий Пыламарий школышто тунемыт. Чурийышт гычак коеш: весела да куанышe кумылан улыт. Тунеммаште ончыл радамыште каят. Йолташыштат нуным пагалат. Пырля погынымек, кеҥежым шарналтат. Вӧт тунам чылакат озанлык пашаште тыршеныт. Рвезе-влак комбайнер-влакын полышкалышыштлан коштыныт, ӱдыр-влак—бригадирын колтымо пашашке. Икманаш, ача-аван алмаштышышт лияш школ парт коклаште шинчыме годымак ямдылалташ тӱҥалыныт.

И. Речкинын фотожо.

Радам кушкеш

Шукерте огыл индешымше классыште тунемше-влак ВЛКСМ член лийыч. Тылеч ончыч нуно комсомолын Усторийже дене кумдан палыме лийыныт. ВЛКСМ радамыш пурышо-влак коклаште Лида Анисимова, Андрей Николаев, Надя Александрова да молат улыт.

В. СМИРНОВ.

Коркатово школын туныктышыжо.

Морко район.

Алмаштыш ӱшанле

Пӧртӱсын законжо тугае: изиже кушкеш, илалшыже шоҥгемеш. Сулен налме канышыш кайыше-влакым самырык-влак алмаштат. Вийвал, чолга да чулым еҥ-влак. «Рассвет» колхозышто пытартыш жапыште гына шуко рвезе ден ӱдырлан тиде але вес ответственный участкыште ӱшаным ыштыже. Комсомолец Эрик Богданов пенсийыш лекше, икымше полеводческий бригадын бригадирже Н. П. Куклиным алмаштен. Кугу Лаждӱр ушкал комплексым Иван Иванов, плотник-влак бригадым Олег Петров вуйлаташ тӱҥалыныт.

А. ПЕРОВ.

Пиалан мужыр

Лена дене ме иквереш кушкынна, ойыраш лийдыме йолташ лийынна. Кызытат келшена. Но тидын нерген огыл мый мутым тарватынем. Йолташ ӱдыремын пиалан ешилышыжым ончен куанем. Шижалтеш, Рудик ӱмырлан ойырен налме пелашыжым йӧрата, жапла. Теве кастене паша гыч мӧҥгӧ вашкымыжымак ужат да тыгай шонымашке толат. Леналан сурт сомылым ышташ полша, а вара икшыве-влак дене модеш. А нунжо коктын улыт— Ирина ден Вадим. Тиде мужыр умбакыжат ваш келшен, икте-весылан полшен илыше лийын кодеш манын моткоч ӱшаныме шуэш.

М. ЛЬВОВА.

Морко район, Весшӱргӧ ял.

лечащат. Школышто да профтехучилищыште тунемше-влак, иктеш погынен, кок машина дене кӱсыным пӧртылташ кудалыныт. Шонен лукмо геройлыкын акше шергырак лиеш, очыни. Кудыжлан тунемме ӱстел коклa гыч судитлалтше-влакын тенгылышкышт куснаш логалеш.

Рвезе-влакын уда койышыштым ужаш тыршыдымаш, кораҥ кайымаш — теве мо тургыжландара поснак мемнам. Ужыт кугурак-влак йӱшӧ-влакын пижедылаш тӧчен шогымыштым — ниго огеш шогал, чылан йӱк пуыде эртен каят. А кунамже ача-ава шкеат эргылан арака чаркам шуялта: йӱ, ынде изи отыл. Таклан огыл преступлений ыштыше-влак кокла гыч кугу ужашыже йӱшӧ лиеш. А 21 ийым шуктыдымо-влаклан магазинышге аракам ужалаш огеш лийым продавец-влак, коеш, шукертак монденыт. Да адакше тидлан але марте йӧнжат лийын огыл, кевыт прилавкым пудыртен лекшаш гай толашыше тӱшкаште кӧ мыняр ияшым ончен шогаш просто огеш лий.

Арака йӱмым сорлыклаш эше мыняр-гынат вниманий ойыралтеш гын, тамак шупшмо ваштареш кучедалаш кӱлмым йӧршын мондымо. ВЛКСМ райкомын первый секретарьже П. Г. Афанасьевын мутшо дене келшыде огеш лий. Эртен онкылшо еҥ деч ӱдыръеҥын шупшаш йодмыжланат тунем шуынна. Школышто тунемше-влак ынде тамак шупшмым шылтымым чарненыт. Тидын шотышто тачe Сысоево кыдалаш школ веле «ойыртемалтеш». Тыш-

Весем чыла тидым верген, а ончылан телевизорышто ужмо сӱрет сӱретлалтеш. Американский миллионерын йочаже-влам тунемыт, тидым годымак почтальонлан пашам ыштат. Мутат уке, окса ужелан ибра огыл, кугурак-влак икшывым паша шӱлышеш воспитыватлаш кӱлешлан шотлат. А мемнан дене эсогыл кеҥеж каникул жапланат йочалан пашам огыт пу. Посна кызыт, предприятий да озанлык-влакын шкем шке финансироватлымашке кусныме жапыште.

Кажне айдемын могай-гынат сай качестваже, ойыртемже уло. Тудым лач ужын, ойырен мошташ кӱлеш. Ик пример. Ик рвезе школышто шкенжым сай могырым ончыктен огыл. Ачаже веле рвезын техника ден шӱман улмыжым шекын да тудым тракторист-влак курсыш пурташак пижын. Рвезе, чылам ӧрыктарен, сайын тунемаш тӱҥалын. Кызыт Риф Мустафиным районышто веле огыл, республикыштат сайын палат.

Еш — школ — общественность — нуно чыланат икте-весе дене чак кылдалтын пашам ыштышаш улыт. Икте-весым титаклаш тыршыме дене паша ниргунамат ончыко огеш кай. Икшывым тюрьмаш ужаташ — мо эше нелырак лийын кертеш авалан? Тиде ынже лий манын, айста вийнам иктеш ушена. Айдемын жалыштыже йоҥгылыш корно гыч кораҥдаш кӱлеш, тидыже кажнылан посна да чумыр обществылан шерге.

В. ВШИВЦЕВ.

Марий Турек район.

ШЕШКЕ

Илыш гыч

ТИДЕ ВОЗЫМАШТЕМ шонен лукмо историй уке, лач лӱмым вашталтенам (лӱм пӱрымашын сравочшо огыл).

-Луымшо класс, школышто пытартыш класс. Туге гынат Марина «кӧ лияш?» йодышлан вашмутым алят кычал муын огыл. Ача-авам ончен, туныктышын корныж дене каяш шонымашат лийын, но... Южгунамже медицинский институтат омешыже кончен. Кушмо семын, шӱжарже але школьыж дене модмо годым нунын ончылно я учитель, я врач лийын. Чынак, йоча-влак дек тудым ала-можо шупшын. 8-ше да 9-ше классыште тунеммек, кеҥеж каникул жапыште йоча садыште нянькылан ыштен. Мо онгайже, ньога-влаклан утларакше йомакым лудын, нунын дене пырля сӱретлен, модын. Тидыже икшыве-влаклан пеш келшен. А шке ыштен налме оксам кидышкыже кӧ куанен ок нал?

Марина школ дене кидешший медальым кучен чеверласен. Ончылно кумда корно. Горький ола, медицинский институт. Тӱҥалтыш кечылаште чылажат нелыла чучын. Общежитий—мӧҥгысӧ илыш огыл, но чыташ лиеш. А предмет? Шотлен от пытаре, анатомий, латынь, биохимий, физиологий. ...Но тыршымаш уло гын, нелылык эркын-эркын мондалтеш. Школысо семынак, ӱдыр сайын тунемаш тӱҥалын.

Юл серысе ола денат палыме лийын, йолташыже-влак дене пырля музейыш, драмтеатрыш, кинотеатрыш коштын. Но шочмо Йошкар-Ола, ача-аван суртшо эре шупшыныт. Каникуллан веле огыл, йӧн лийме семын, кок-кум кечылан толаш, ужын мутланаш жапым муын. Студенческий илыш—эн весела пагыт, маныт. Чынак, Марина кызытат тунемме ийлам эн пиалан жаплан шотла.

Кум курс деч вара ончыкылык специалист политехнический институтын студенческий отрядыштыже фельдшер семын пашам кеҥеж мучко ыштен. Пайдале практика. Марина мотор ӱдыр лийын, тудын почеш медвузыштат шуко качымарий коштын, но чонлан келшыше лектын огыл, очыни, нунын деч корангаш тыршен. А стройотрядыште? Тыште вучыдымын ик студент, чатката капан, кудыр шем ӱпан рвезе шинчажлан пернен.

Тиде кече гыч Марина ден Борис келшаш тӱҥалыныт. Паша неле лийын гынат, пойымаш писын эртен, кастене Борисын шоктымо гитара йӱк почеш пырля муреныт, времам шижынат огытыл. Мо дене рвезе ӱдырым сымыстарен кертын, кӧ пала. Йӱлышӧ шем шинчан мотор рвезе тӱняште икте веле огыл, но йӧратымаш тугак вучыдымын толын.

Рвезе икмыняр ийлан кугурак лийын, политехыште дипломым налмек, заводысо КБ-ш инженер-конструкторлан пашам ышташ пурен. А Мариналан эше кок ий тунемаш кодын. Нимат огыл, пиалан кече койын лишемын. Тыге визымше курс мучаште сӱан веселан эртен. Борисын ачаж ден азаже оръеҥым кум пӧлеман пачерышкышт наҥгаеныт. Сайын илаш тӱҥалыныт. Эрдене эрге—пашашке, шешке—институтыш. Кастене веле еш погынен...

Илыш — модыш, пеледыш, маныт. Уке улмаш, коршаҥгыжат шочеш улмаш, ик ешыште тудо вожым писынрак колта, очыни, весыште эркын-эркын илана.

Южгунам шешке институт гыч варашрак кодын толын гын, Борисын ачаже, Григорий Николаевич, шыдын йодын:

— Кушто але марте коштынат?

(Умыледа, Борис огыл, а ачаже следователь семын йодыштын).

А вашмут тӱрлӧ лийын:

— Тачe общественный порученийым шукташ логале...

— Тачe остановкышто трамвайым ятыр жап вучаш перныш. Да трамвайже денат, паледа, шагат чоло толаш кӱлеш...

Борис умылен, Маринам чаманен, коклаш пурен, тӱнам ача кычалтылмым икмыняр кечылан чарнен. Лач авашт, Софья Марковна, шып шинчен, марийже ваштареш пелешташ тоштын огыл.

Кишланыше айдеме тӱрлӧ амалым муэш, маныт. Тиде ешыштат келшыдымаш койын ешаралтын. Икана Григорий Николаевич манын:

— Посна кочкаш тӱҥалына. Мый арамлогарым пукшаш ом тӱҥал!

Тудлан эргыжын пашадарже да шешкын стипендийже шагалла чучын.

Мом ыштет, тидымат чытен илыме.

Тунемын пытарымеке, Марина йоча поликлиникыште врач лиеш. Самырык ешыште Лена шочеш. Ӱдыр аза. Но тылеч вара у кычалтылмаш тӱҥалеш.

— Чарыза магырыше комылядам! Чытен ом керт!—кычкырен подыл толшо пачер оза.

— Ачый, шортеш гын, аза—азак, мом ыштет?

— Адак вакшышым сакалтылын улыда!—лӱшкен вес кечын Григорий Николаевич.

Марина пелештен огыл, изи ӱдыржым ӧндалын, вес пӧлемыште рӱзен шинчен. Азавакшышымат кочаже уке годым коштен налаш вашкен. Йӧра эше, ава лийшыже вурседылын огыл. Мочол шинчавӱд йоген шешкын! Но тыге илымыжым Йошкар-Оласе ача-ава деч шылтен, нимом ойлен огыл. Леналан иктаж кум тылзе эртымек, Марина ик жаплан ӱдыржӧ дене Йошкар-Олашке толын. Почешыже—Борис. Нуным мӧҥгӧ наҥгаен. Аэропорт гыч пачерыш мийымек, каласен мош-тыдымо сӱретым ужыныт: улшо ӱзгарым (самырык еш мыняррак поген шуктен?) омсадӱрыш луктын шындыме.

Умбакыже—частный пачер. Тылзыште 50—60 теҥгем тӱлен иленыт вес уремыште верланыше пӧртыштӧ. Вара оласе у районышто нунылан кок пӧлеман пачерым пуэныт.

Мо дене шешке келшен огыл, ом пале. Но Григорий Николаевичын кокымшо эргыжат ӱдырым налын, пачерыш у шешкым конден. Нуныжт ача-ава дене пырля ик ий чоло гына илен кертыныт, частный пачерыш каеныт.

Тылеч вара кокымшо шешкат, Лида лӱман ӱдырамаш, «тӱҥ суртыш» йолым пыштен огыл, Григорий Николаевичын «туныктымыжо» тудын чонышкыжат витен.

Эре вий-куатан лияш ок лий, жап эрта, кеч-кӧ декат шоҥгылык чаманыде пызырен толеш. Григорий Николаевич ден Софья Марковна кум пӧлеман пачерыште ласкан иленыт. Конешне, южгунам йокрокын чучын, но эрге-шешке-влак дене кылым кучен огытыл, пошкудо-влак денат ваш-ваш коштын огытыл.

Икана, аван черланымыж нерген пален налмек, паша гыч пӧртылшыжла, Борис шочмо-кушмо пачерыш пурен. Тудым чай йӱаш шынденыт. Эргын чонжым ойго туржын гынат, ача-авам шылталаш тоштын огыл. Тыге шуко жап шып шинченыт. Тунам Софья Марковна мутым луктын:

— Молан Маринам шыч кондо? Уныкамат ужмо шуэш. Ынде Леналан школыш каяшат жап лишемеш вет?

— Теве иктаж-кунам савырнена, — манын Борис.

А ик шыже кастене тудлан ачаже шке звонитлен:

— Боря, палет, аватлан пеш неле.

Тидым колмеке, Марина, мутланен шогыде, изи ӱдырыштым пошкудо дене коден, такси дене кудалын. Шкетын огыл, конешне, Борис дене пырля. Мӧҥгыштӧ нуно шортын шинчыше ачам ужыныт: Софья Марковнам «Вашке полыш» машина больницыш наҥгаен. Самырык-влак—тушко, больницыш. Дежуритлыше врач «инфаркт» манын. «Тудо тыланда кӧ лиеш?» йодын. Марина ден Борис вашештеныт: «Авана». Ынде нуно, жап лийме семын, черет дене ава пелен шинченыт, больницыш тӱрлӧ кочкышым нумалыныт.

— Марина,—ойлен ава лийшет,—пеш орланетыс: паша, сурт сомылка...

— Нимат огыл,—чытем, —манын шешке.—Мый вет врач улам, ала эмлаш полшен кертам:..

— А молан Лида огеш тол?—йодын Софья Марковна.

— Вот тидым мый ом пале,—вашештен Марина.

Чынак, кокымшо шешке больницыш толынат тошкалын огыл.

Кок тылзе эртымек, Софья Марковна больнице гыч лектын. Но тудлан пашам ышташ врач-влак чареныт. Ынде Марина ден Лена, рушарнян толын, пачерыште тӱрлӧ сомылкам ышташ, тудым арун кучаш полшеныт.

Ойго шкетын огеш кошт, маныт. Икана, Григорий Николаевич, магазин гыч продуктым налын толшыжла, иян уремеш яклешт камвозын, йолжым пудыртен. Шоҥго-влаклан полыш утларак кӱлын. Ынде «расписанийым» ыштеныт, черет дене полшаш тӱҥалыныт: ик кечын—Борис, вара—Лена, вара — Сеня, вара — Сенян ватыже Лида... Черет дене коштыныт, полшеныт, лач кокымшо шешке, Лида, нержымат ончыктен огыл.

А Григорий Николаевич эре ала-мом шонен шинчен, маныт, кече почеш кече эртыме семын вашталтын. 70 ий темме лӱмеш чесым погымек, кугу эргыжым, первый шешкыжым, Лена уныкажым ӱстелтӧрыш шындымек, шинчавӱд йӧре каласен:

— Проститлыза, мыйым, шоҥго еҥым... Тыланда кугу тау!

Тыштак вес эргыже, Сеня, шинчен. Тудлан ачаже тыгерак каласен, маныт:

— А тый ватетын ушыж дене илет. Ну мо вара, ила. Шке паледа...

Кокымшо эрге нимом пелештен огыл.

М. ТИМОФЕЕВА.

◆ *Газет темылан*

„ЮЛ УВЕР“ МОМ УВЕРТАРА?

МАРЛАШ кусарыме «Волжская правда» газет «Юл увер» лӱм дене лектеш. Тудым кидыш налын, шаралтымек, лудшо эн ончыч Волжск оласе да ялласе калыкын пашаже, илыш-йӱлаж нерген палдарыше увер-влакым кычалеш. Икманаш, лӱмжым сула але уке, пален налаш тырша. Шукыж годым тудо ок ойыро, газетын страницылашкыже пуртымо увер-влак кокла гыч шукыжо кызытсе жаплан келшыше улыт, экономика сферыште, управленийыште да культурышто у формым кусарымым келгынрак, пашам пален, ончыкташ тыршымаш шижалтеш.

Теве 1989 ий 14 октябрьыште лекше газетыште «Тачысе увер» рубрика йымалан вич информацийым савыктыме. Иктыште — животноводын кечыже районышто кузе эртымым иктешлыме, весыште — «Волжскпромстрой» трестысе кудымшо номеран строительно-монтажный управленийын идалыкаш планым ончылгоч темымыж нерген увертарыме, а кумшыжо — «Волжский» чыве фабрика гыч. Тысе коллектив озанлык расчетым моштен кучылтын, муным утларак налаш тӱҥалын. Тыге калыклан кочкыш сатум утларак ужалаш йӧн ышталтын. Чыве шылым фабрикыште копчитлаш тӱҥалме да кажне кечын 70 килограмм марте ужалымашке колталтеш.

«Тачысе увер» рубрикым моло номерыштат ужына. Ты рубрика дене 28 ноябрьыште кум информацийым — Волжский автотранспортный предприятийын ончычсо да кызытсе пашажым палдарыше «Паша чап» пӧлемым почмо, историко-краеведческий республиканский музейын филиалыштыже верысе поэт Г. Калинкин дене вашлиймашым эртарыме да «Союзпечатьын» киоскылаштыже «Оласе телефонный сетьын абонементше-влак» у книгам ужалыме нерген савыктыме. Тыштак Упшер гыч парикмахерскийым да телемастерскойым почмо нерген увер уло.

Тидын деч ончыч лекше номерыште «Волжскпродмаш» объединенийын «Фата» фирмын президентшын толмыж нерген возымо. Италий гыч уна молан толын? Холодильный шкафым да камерым пырля лукташ «Советиталопродмаш» у предприятий ышталтеш. Италийысе «Фата» фирма тышке технологический оборудованийым колтен шога. Тудым вераҥдаш Волжскышто шӱдӧ тӱжем квадратный метр кумдыкан паша верым чоҥымо. Кызыт автоматический линий, станок да молат шындалтыт. Чыла тидын нерген газет лудшо-влаклан каласкала. Вес номерыште — верысе художник В. Николаев нерген «Ила Карайыште лауреат» вуймутан информаций. Фотосӱрет-влакым кучылтмылан кӧра тудо эше оҥайрак лийын.

Южо газетыште информацийлан верым ончыл страницыште веле ойырат. «Юл увер» газет тӱҥалтыш гыч мучаш марте тӱрлӧ уверлан поян. Кажне номерыште манме гаяк лу-лучко информацийым ужаш лиеш. Кажныже шӱм-чоныш перныже, шке пашам перестройкын пашаж дене таҥастараш да аклаш полшыжо манын, верысе журналист-влак районышто лийше ик событийымат ужде огыт код. Туге гынат пашаштыже тӧрсыр эше шагал огыл. Эн ончыч увер-влак кокла гыч оҥайжым ойырен налын, кӱчыкын да раш каласкален пуаш мондат. А вет моло газетлан ямдылыме кеч-могай информацийым кужун возыман огыл. Тудын ойыртемже лач тыгай да адакшым фактлан моштен эҥертыман.

«Пӧртым чоҥышо экспериментальный «Заря» комбинатын сатужым моктат, СССР ВДНХ-ыште икана веле огыл ончыкталтын»,— ойлалтеш ик информацийыште, но молан тыге кӱкшын аклалтеш — лудшылан мужедаш веле кодеш. Адакшым предприятий лӱмымат марла йоҥгылыш возымо. «Улшо йӧн шотеш» вуймутан информацийыште «Волжскпромстрой» трестын пашажым тарватыме. Чумыр налмаште, трест у оралтым писын чоҥа, туге гынат, кок подразделений — нылымше да шымше номеран строительно-монтажный управлений — эше почеш кодыт. «Нине коллектив ондакат чапланеныт, ончыл радамыш лектын кертыт манын, чыла ӱшан уло»,— возымо мучаште. А могай улшо йӧн шотеш пашаштым саемден кертыт, ушештарыде кодымо. «Качество нерген мондыман огыл» вуймутан латкок корнан информацийым цифр негызеш моткоч кукшын возымо.

Кӱшнӧ ончыктымо ситыдымашым редакцийыште ушештарымеке, южо журналистше «арам ӧпкеледа, кӱчык, коло-кумло корнан информацийыште чылажым шотыш налаш ок лий» манын умылтараш тӧчыш. Келшаш ок лий. Чоным пыштен возымо годым 200 корнан материал изи уверлан ок шу! Илышыште лийше чеверым кӱчыкын да оҥайын таҥастарен возымо годым тӱрлӧ тӱсын йӱлышӧ чинчым ушештара. Тидланак огыл мо лудшо-влак уверым эн ончыч пален налаш тыршат.

Газетым Йошкар-Олаште, «Периодика» издательстыште, печатлаш тӱҥалме деч вара район кӧргыштӧ лийше событийым лудшо-влаклан тунамак палдараш икмыняр нелемын да вараш кодалтеш.

— Шкенан оласе типографийыште газетым лукмо годым,— ойла газет редактор А. Лукаев,— ямдылыме полосам угыч пужен, у уверлан верым ойырен кертына гын, ынде мемнан тыгай йӧнна уке манаш лиеш, у номерым кок-кум кече ончыч ямдылыман. Тидым шотыш налын, кызыт кажне материалым информаций сынаным ышташ тӧчена.

«Актуальный интервью» рубрика йымалан савыкталтше материал, очыни, редакторын мутшым икмынярлан гынат пеҥгыдемда. Волжск оласе внутренний паша отделын начальникше А. Шальновын правопорядкым аралымаште милиций пашаеҥ-влакын йӱд-кече пашам ыштымышт нерген газет гоч раш каласкалымыжым, очыни, чыланат лудыныт. Пытартыш жапыште правопорядкым пеҥгыдемдыме шотышто шагал огыл тыршыме гынат, олаште ты пашам вигызе луштарыман огыл. Йӱмаш, хулиганитлымаш да дисциплиным пудыртымаш факт шуко. Оласе торг директорын заместительже Н. Таланова, тепловой сетьын инженерже А. Рылова да молат кӱлешан йодышлан вашештеныт.

Йырым-йырысе средам аралыме йодыш волжан-влакым поснак тургыжландара. Промышленный предприятий-влак кокла гыч Марий кагаз комбинатын да гидролиз ру заводын тӱньыкышт гыч ола ӱмбаке тӱрлӧ аяр вещества погына, южышт шӱлаш нелемда. Газет «Экологический бюллетеньым» луктеш.

Советлашке сайлымашым ямдылыме да эртарыме шотышто кугу паша ышталтеш. Газет страницыште тиде кӱлешан событийлан вер эре ойыралтеш. Информаций, репортаж да интервью савыкталтыт. Волжский горсоветын молодежь коклаште пашам ыштыме шотышто постоянный комиссийжын председательже В. Ковский, Волжский райсоветын калык образований, культура да спорт шотышто постоянный комиссийжын председательже Г. Ефремова да молат пуымо интервьюштышт депутат-влакын суапле пашашт дене палдарат.

Газет страницылаште тӱрлӧ уверлан верым утларак ойырымылан кӧра тудын тиражше ешаралтын толеш манаш гын, йоҥгылыш ом лий. Кызыт тудым латиндеш тӱжем еҥ налеш. Марлаш кусарыме газетлан 700 лудшо 1990 ийлан подпискым ыштен. Умашсе деч кок пачаш кушкын. Тугеже «Юл увер» газет кундемысе уверлан верым утларак ойырымо дене пырля содержанийжым саемдаш эреак тыршышаш. Информаций деч посна газет иленжат ок керт.

Л. ПАВЛОВ,
СССР Журналист ушем член.

Калык йодмым — тӱҥ верыш

Ыле «кочо», лие «шере»

Кочо вӱд дене таҥлалтше-влак ик кечын йӧратыме кевытышкышт миен лектыныт, чотак ӧрын каеныт: кленчан сату олмеш витрините печеньым, кампеткым, мӱгындым, мармеладым, эрвелысе калыкын шере кочкышыжым ужыныт. Икманаш, «кочо» сатум «шере» алмаштен.

Тошто магазинын кумдыкшо 100 квадратный метрлан кушкын, утларак волгыдо лийже манын, окнамат ешарыме.

Кевытын вывескыжат вашталтын. Ынде тудо Йошкар-Оласе кондитерский фабрикын фирменный магазинышкыже савырнен, лӱмжат пеш сылне — «Мечта».

Республикыштына тыгай магазин ынде кокыт уло — Йошкар-Олаште да Волжскышто.

Ж. ОРЛОВА.
Волжск ола.

У магазин почылтын

Оршанка районысо Марий Ернур ялыште продмагым почаш кӱлмӧ нерген ятыр жап ойлымо ыле. Калыкын вучымыжо арам ыш лий: шукерте огыл почылто. Магазин кӧргыштӧ шокшо, волгыдо. Налаш толшо-влак киндым, шинчалым, шырпым, моло кӱлешым шонымо семын налын кертыт.

Продавщицылан тыште Дубинина Зинаида Геннадьевна ышта.

Р. ДАПИЛИН.

Пурымет шуэш

Куженерыш миен пурымаште район икымше номеран продмагыше верланен. Тудым Р. М. Волкова вуйлата.

Тыште кандашын ыштат. Чыланат тыршат. Санденак планым темен толыт.

Роза Михайловна пашам моштен виктара. Тудо кугу опытан, самырык-влакым усталыклан туныкта.

Л. РОМАНОВ.

Кунам пуат?

Ме майыште Ярославль олаште модылтшо лотерей дене 62 теҥгеаш ургымо машинам модын налынна. Пел ий утла эртен, но машинам алят пуэн огытыл. Райпошто йодынна, но тушто ойлат: 62 теҥгеаш толын огыл, лучо 200 теҥгеашым налза.

Модын налмымат огыт пу. Кузе тидым умылаш?

З. МИХАЙЛОВА.
Параньга район,
Элпанур ял.

Путырак йӧсланена

Мемнан «Елеевский» совхоз кундемыште газым пуэдымаште нимо шотат уке. Кунам кондат, нигӧ огеш пале. Утларакше тора яллаште илыше пенсионер-шамыч йӧсланат.

Кӧ пален шуктышыжо селашке газ будка деке иктаж куд шагат эрденак миен шогалеш. Кеч-могай игече лий-

ТЕЛЕЭКРАН ТЕМЛА

8 январь, ШОЧМО

7 канал. 6.30— 120 минут. 8.35 — «Житие Дон Кихота и Санчо». Худ. телефильм. Кокымшо фильм. 1—2 серий. 11.00 — В. Маштаковын вуйлатыме чыган ансамблын концертше. 11.30 — «Стоп-кадр». Научно-популярный кинообозрений. 12.30— Жап. 13.00— «Мой друг—лошадь». Шуко сериян научно-популярный телефильм. (Францийн). 9 серий — «Лошади и каскадеры». 10 серий — «Праздник в Пуште». 15.30— «В поисках капитана Гранта». Худ. телефильм. 5 серий — «Бен Джойс». 16.35 — «Россияна» трио шокта. 16.55 — «Дело хозяйское». Док. телефильм. 17.25 — Детский час. 18.25 — Коллаж. (Реклама, объявлений, информаций). 18.30 — Жап. 19.00 — «Шок». 19.40— Поэзий. 19.45 —«Житие Дон Кихота и Санчо». Худ. фильм. Кокымшо фильм. 2 серий. 21.00—Жап. 21.30 — Актуальный интервью. 21.40 — «Мир Улановой». Док. телефильм. 1—2 серий. 23.45 — ТСН. (Телевизионная служба новостей).

12 канал. 19.00 — «Шочмын кастене». 19.45 — Увертарымаш, программа. 20.00— Сайын малыза, йоча-влак. 20.15 — Художник М. Нестеровын выставкыштыже. 21.00 — УССР-ысе музыкальный фестиваль концерт. 21.30 — «Зеленый фургон». Худ. телефильм. 1 серий. 22.35 — Хоккей. Йолташла вашлиймаш. «Чикаго Блек Хоукс» (США) — ЦСКА. США гыч передача.

10 канал. 20.00 — Сайын малыза, йоча-влак.

9 январь, КУШКЫЖМО

7 канал. 6.30— 120 минут. 8.35 — «Житие Дон Кихота и Санчо». Худ. телефильм. Кокымшо фильм. 3 серий. 9.45 — Мультфильм. 10.05 — Детский час. 11.05 — Тиде лийын... лийын... 11.25 — Киноафиша. 12.25— Коллаж. 12.30 — Жап. 13.00 — «Мой друг — лошадь». Шуко сериян научно-популярный телефильм. 11 серий — «Фантазия». 12 серий—«Откуда, ты, Фриз». 13 серий — «Ты станешь цирковой лошадью». 15.30 — «В поисках капитана Гранта». Худ. телефильм. 6 серий — «В плену у Каннибалов». 16.35 — «У черты», «Под крылом моей яранги». Док. фильм. 17.15 — Йоча хор-влакын всесоюзный телевизионный конкурсышт. 18.00 — Объектив. 18.30 — Жап. 19.00— Хабаровский областьысе спецшкол-влак нерген телеочерк. 19.35 — Калык сем. 19.50 — «Житие Дон Кихота и Санчо». Худ. телефильм. Кокымшо фильм. 3 серий. 21.00 — Жап. 21.30 — Перестройка: проблема ден решений. 22.45 — Фестиваль, конкурс, концерт. 23.45 — ТСН.

12 канал. 8.00— Гимнастика. 8.20 — Мемнан дене пырля, мемнан семын, мемнан деч сайрак ыште! ГДР гыч передача. 9.20 — Француз йылме. 9.50— «Династия Дуровых». Док. телефильм. 10.00 — Вольык ончышо-влакын школышт. 10.30— Француз йылме. 10.50— «Последнее лето детства». Худ. телефильм. 1 серий. 11.55— Хоккей. Йолташла вашлиймаш. «Чикаго Блэк Хоукс» (США) — ЦСКА. США гыч передача. 13.55 — «О тебе». Телефильм. 17.00— Мультфильм. 17.30 — Док. фильм. 18.30— Жап. 19.00— Марий эл. 19.20 — Мутым йодам. 116 №-ан Куженер национально-территориальный избирательный округ деч РСФСР калык депутатыш кандидат-влак дене вашлиймаш. 20.00—Сайын малыза, йоча-влак. 20.15 — Ритмический гимнастика. 20.45 — Корнышто лӱдыкшӧ деч посна. 20.50 — РСФСР-ысе любительский духовой оркестр-влакын конкурсыштын лауреатше-влак выступатлат. 21.30—«Зеленый фургон». Худ. телефильм. 2 серий. 22.40 — Фильм-концерт. Н. Чепрага, И. Суручану, А. Лазарюк участвоватлат.

10 канал. 19.00 — Узбек ССР-ысе «Шалола» куштышо калык ансамблын выступленийже. 19.15 — РСФСР-ысе ола-влакын телестудийышт. «Тринадцатый председатель». 19.45 — «Ясик, Алена и другие». 20.00 — Сайын малыза, йоча-влак.

10 январь, ВӰРГЕЧЕ

7 канал. 6.30— 120 минут. 8.30 — Йоча хор-влакын всесоюзный телевизионный конкурсышт. 9.15 — Тӱня йыр. Альманах. 10.15 — Шонанпыл. (Камбоджа). 10.30 — Хоккей. Йолташла вашлиймаш. «Филадельфия Флайерз» (США) — ЦСКА. США гыч передача. 12.30 — Жап. 13.00 — «Мой друг — лошадь». Научно-популярный телефильм. 14 серий — «Сумерки Камарга». 15 серий — «Палио в Сиене». 15.30 — «В поисках капитана Гранта». Худ. телефильм. 7 серий — «Робинзон океанин». 16.45— Мультфильм. 16.55 — «Никто не хотел уезжать». Эл гыч совет немыч-влакын кайымышт дене кылдалтше проблема нерген. 17.25 — Детский час. 18.25 — Коллаж. 18.30 — Жап. 19.00 — Хоккей. Йолташла вашлиймаш. «Филадельфия Флайерз» (США) — ЦСКА. США гыч передача. 21.00— Жап. 21.30 — Актуальный интервью. 21.40 — «Ромео и Джульетта». Фильм-балет. 23.10 — В. Матвеевын мурыжым Г. Хомчик мура. 23.45—ТСН.

12 канал. 8.00— Гимнастика. 8.15 — Художник П. Коринын музей-пачерже. 9.00— Немыч йылме. 9.30 — Останкино концерт студийыште РСФСР-ын заслуженный артистше А. С. Пономарев дене вашлиймаш. 11.15 — Немыч йылме. 11.45 — «Последнее лето детства». 2—3 серий. 13.55 — Йоча-влаклан янлык нерген. 14.25 — «Прошлогодняя кадриль». Телефильм. 17.00— «Портрет с гитарой». 17.25 — Корнышто лӱдыкшӧ деч посна. 18.00 — «Мое Нечерноземье». 19.00 — Марий эл. 19.20 — Марла ойлаш тунемына. 19.35 — Шонанпыл. Йоча-влаклан передача. 19.55 — Увертарымаш, программа. 20.00 — Сайын малыза, йоча-влак. 20.15 — «Выбираю свободную тему». 21.00 — Ф. Лист лӱмеш камерный оркестрын концертше. 21.30 — Исторический фильм. «Иван Грозный». 1 серий. 23.15 — Уфа гыч музыкальный передача.

10 канал. 17.30 — «Давайте все вместе». Еврей автономный областьыште национальный культура вияҥме нерген. 18.30 — Жап. 19.00 — «Нарымский край: люди и судьбы». 20.00 — Сайын малыза, йоча-влак.

11 январь, ИЗАРНЯ

7 канал. 6.30— 120 минут. 8.35 — «Житие Дон Кихота и Санчо». Худ. телефильм. 2-шо фильм. 4 серий. 9.40 — Мультфильм. 9.55— «Ромео и Джульетта». Фильм-балет. 11.25 — Детский час. 12.25 — Коллаж. 12.30—Жап. 15.30—И. Брамс. 1 №-ан соната. 15.55 — Док. фильм. 16.35 — С. Рахманиновын романсшым Л. Казарновская мура. 17.30 — «Коммунист» журнал редакцийыште — «йыргешке ӱстел». 18.30 — Жап. 19.00 — Латкуд ияш марте да тылеч кугурак-влаклан. 19.45—Мультфильм. 19.55 — «Житие Дон Кихота и Санчо». Худ. телефильм. Кокымшо фильм. 4 серий. 21.00 — Жап. 21.30— «Лицом к стране». Государственный проблемым решатлымаште личностьын рольжо нерген. 22.30 — Итальян музыка кас. 23.20— Кугыеҥлан мультфильм. 23.45 — ТСН.

12 канал. 8.00— Гимнастика. 8.15 — Научно-популярный фильм. 8.35, 9.35— Природоведений. 4 класс. 9.05, 10.05 — Испан йылме. 10.35, 11.35 — Физика. 8 класс. 11.05— Мемнан садна. 12.05 —Исторический фильм. «Иван Грозный». 1 серий. 13.50 — Ритмический гимнастика. 14.20—«Марк Твен против...» Телефильм. 17.00 — «Золотая Колыма». 17.40— «Димпо-по». 18.00 — Актуальный камера. 18.15 — Марий эл. 18.35 — «Школа — время перемен». Киноочерк. 19.00 — «Сфера». 19.50 — Увертарымаш, программа. 20.00 — Сайын малыза, йоча-влак. 20.15 — «Дорога в море». 20.50 — Мордва АССР-ысе «Умарина» мурышо да куштышо государственный ансамблын концертше. 21.30— Исторический фильм. «Иван Грозный». 2 серий. 22.55 — РСФСР-ын заслуженный артисткыже Л. Рюмина мура.

10 канал. 17.40 — Ритмический гимнастика. 18.10 — «Жили-были». Шкет илыше шоҥгыеҥ-влакын проблемышт нерген. 18.30 — Жап. 19.00 — Кучедалмаш дене тӱнямбал фестиваль. 20.00 — Сайын малыза, йоча-влак.

12 январь, КУГАРНЯ

7 канал. 6.30— 120 минут. 8.35 — «Житие Дон Кихота и Санчо». Худ. телефильм. Кокымшо фильм. 5 серий. 9.45 — Латкуд ияш марте да тылеч кугурак-влаклан. 10.30 — «Лицом к стране». 11.30 — Фестиваль, конкурс, концерт. 12.30 — Жап. 15.30 — Док. фильм. 15.55 — «Ретро». Илалше еҥ-влаклан передача. 16.55 — «Размышляя о Чайковском». 18.25— Коллаж. 18.30 — Жап. 19.00 —Ашхабад—Москва—Минск телекӱвар. 19.50 — «Житие Дон Кихота и Санчо». Худ. телефильм. Кокымшо фильм. 5 серий. 21.00 — Жап. 21.30 — «Судьба одного изобретения». Телеочерк. 21.45 — Тиде лийын... лийын... 22.00 — Молодежный программа. 23.45 — ТСН.

12 канал. 8.00— Гимнастика. 8.15 — Научно-популярный фильм. 8.35, 9.35— Природоведений. 2 класс. 8.55, 9.55 — «Хочу все знать». Киножурнал. 9.05, 10.05 — Английский йылме. 10.35, 11.35 — География. 6 класс. 11.05 — Мӧҥгысӧ академий. 12.05— Исторический фильм. «Иван Грозный». 2 серий. 13.25 — Концерт. 13.55 — «Голубой лев». Телефильм. 17.00 — Мультфильм. 17.30 — Казах ССР-ысе гостелерадио. «И ослепит идущий». 18.30 — Жап. 19.00 — Марий эл. 19.20 — Мутым йодам. Марий АССР Верховный Совет калык депутатыш кандидат-влак дене вашлиймаш. 20.00 — Сайын малыза, йоча-влак. 20.15 — Спорт чылалан. 20.30 — Скрипичный музыка концерт. 21.30 — «Старый новый год». Худ. телефильм. 1—2 серий.

10 канал. 19.00 — Калык сем. 19.15 — Украин ССР-ысе гостелерадио. «Предвечерье». 20.00 — Сайын малыза, йоча-влак.

13 январь, ШУМАТКЕЧЕ

7 канал. 6.30—120 минут. 8.30—Мӧҥгысӧ академий. 9.00—Мультфильм. 9.10 — Калык инструментын йӱкшӧ. 9.40—[illegible]

18.00—Тӱнямбал панорама. 18.45—I Всесоюзный анимационный кинофестивальысе фильм-влак. «Как стать червяком», «Театр папы Карлова»[illegible]

[illegible] маленьких островах». Худ. фильм. 9.30—Мультфильм. 9.45—«Дверь, открытая для тебя». Телефильм. 1—2 серий. 12.00—Док. фильм. [illegible]

[illegible] грамма. (Угыч ончыкталтеш). 20.00—Сайын малыза, йоча-влак. 20.15 — Поэзий. 20.25—Телевизионный музыкальный абонемент. 21.30 — Режиссер В. Виноградовын [illegible]

палдарыше «Наша ...», историко-краеведческий республиканский музейын филиалыштыже верысе поэт Г. Калинкин дене вашлиймашым эртарыме да «Союзпечатьын» киоскылаштыже «Олаге телефонный сетьын абонементше-влак» у книгам ужалыме нерген савыктыме. Тыштак Упшер гыч парикмахерскийым да телемастерскойым почмо нерген увер уло.

Тидын деч ончыч лекше номерыште «Волжспродмаш» объединенийын «Фата» фирмын президентшын толмыж нерген возымо. Италий гыч уна молан толын? Холодильный шкафым да камерым пырля лукташ «Советиталопродмаш» у предприятий ышталтеш. Италийысе «Фата» фирма тышке технологический оборудованийым колтен шога. Тудым верангдаш Волжскышто шӱдӧ тӱжем квадратный метр кумдыкан паша верым чоҥымо. Кызыт автоматический линий, стамерам строительно-монтажный управлений — эше почеш кодын. «Нине коллективын ондакат чапланеныт. Ончыл радамыш лектын кертыт майын, чыла ушан уло».— возымо мучаште. А могай улшо йӧн шотеш пашаштым саемден кертыт, ушештарыде кодымо. «Качество нерген мондыман огыл» вуймутан латкок корнян информацийым цифр негызеш моточ кукшын возымо.

Кӱшнӧ ончыктымо ситыдымашым редакцийыште ушештарымеке, южо журналистше «арам ӧпкеледа, кӱчык, коло-кумло корнан информацийыште чылажым шотыш налаш ок лий» манын умылтараш тӧчыш. Келшаш ок лий. Чоным пыштен возымо годым 200 корнан материал изи увер-лан ок шу! Илышыште лийше чеверым кӱчыкын да онгайын тангастарен возымо годым тӱрлӧ тӱсын йӱлышӧ чинчым ушештара. Тидлажак огыл мо лудшо-влак же В. Ковский, Волжский райсоветын калык образований, культура да спорт шотышто постоянный комиссийжын председательже Г. Ефремова да молат пуымо интервьюштышт депутат-влакын суапле пашашт дене палдарат.

Газет страницылаште тӱрлӧ уверлан верым утларак ойырымылан кӧра тудын тиражше ешаралтын толеш манам гын, йоҥылыш ом лий. Кызыт тудым латиндеш тӱжем ен налеш. Марлаш кусарыме газетлан 700 лудшо 1990 ийлан подпискым ыштен. Умашсе деч кок пачаш кушкын. Тугеже «Юл увер» газет кундемысе уверлан верым утларак ойырымо дене пырля содержанийжым саемдаш эреак тыршышаш. Информаций деч посна газет иленжат ок керт.

Л. ПАВЛОВ,
СССР Журналист ушем член.

Уста медик

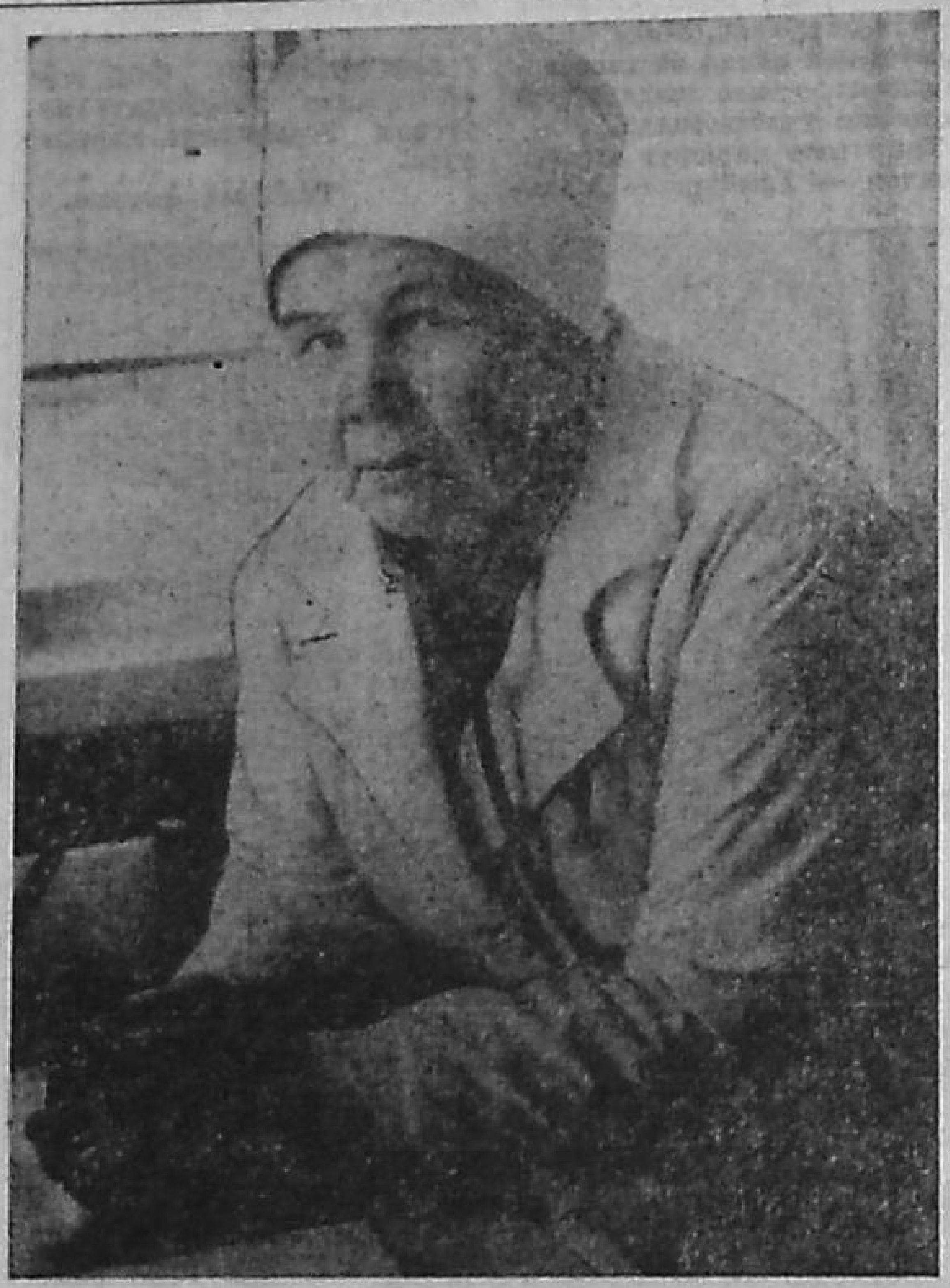

Медведево районышто кажне ийын фельдшер-влакын конкурсышт эрталтеш. Тушто сеҥышашлан паша опыт, шинчымаш гына шагал, писе уш, мыскара кумыл кӱлыт. Нуннылан тӱрлӧ йодышлан вашмутым пуаш логалеш, сурт кӧргысӧ сомылкам ыштен моштымымат ончыктыде ок лий.

Цибикнур участковый больницын фельдшерже Римма Федоровна Полетаева чыла нелылыкым сеҥен лектын. Тудым тусо ял калык пеш сайын пала. Ятыр ий ыштымыжлан, поро кумылжылан, весылан полшаш эреак ямде улмыжлан пагала.

Пашам йӧрате — усталык вара толеш. Тиде ойлачак Полетаева нерген. Римма Федоровна арам огыл конкурсышто «1989 ийысе эн сай фельдшер» лӱмым налын.

Р. НИКОЛЬСКАЯ.

В. Смирновын фотожо.

Кунам пуат?

Ме майыште Ярославль олаште модылтшо лотерей дене 62 теҥгеаш ургымо машинам модын налынна. Пел ий утла эртен, но машинам алят пуэн огытыл. Райпошто йодынна, но тушто ойлат: 62 теҥгеаш тольын огыл, лучо 200 теҥгеашым нална. Модын налмымат огыт пу. Кузе тидым ужман?

З. МИХАЙЛОВА.
Параньга район,
Элпанур ял.

Путырак йӧсланена

Мемнан «Елеевский» совхоз кундемыште газым пуэдымаште нимо шотат уке. Кунам кондат, нигӧ огеш пале. Утларакше тора яллаште илыше пенсионер-шамыч йӧсланат.

Кӧ пален шуктышыжо селаште газ будка деке иктаж куд шагат эрденак миен шогалеш. Кеч-могай игече лийже, чыташ логалеш. Кӧ налын кертын гын, мӧҥгышкыжо наҥгаяш толаша. Кузе моштет, туге тӧчет, кӧ кандыра дене шӱдыра, кӧ вургем мушмо волак дене, механизатор-влакше трактор, машина дене.

Газ баллоным пуэдыме жапыште арака магазиныш пураш тӧчымыла веле чучеш. Тӱкалат, шӱкедылыт. Моло вере ял газ баллоным сурт гыч налын каят, тичмашыжым конден пуат.

Е. МИЛЮТИНА,
пенсионер.
Параньга район.

Пондашан каче-влак

Какшамарий ялыште парикмахерский укелан кӧра рвезе-влак «шоҥгем» пытеныт: шем одар пондашан, йошкар ӧрышан коштыт. Удыр-влак нуным воштылыт. Но тидым райбытуправлений пашаеҥ-влак огыт уж, огытат кол, докан. Уке гын кеч парикмахерым колтат ыле.

Тыгай кугу ялыште чайныйым але столовыйым почаш уто огыл ыле. Ӧрдыж гыч толшо-влаклан пигушто кочкын лекташ.

М. СМИРНОВ,
пенсионер.
Звенигово район.

ШОТ ШОТЫМ ЙӦРАТА

ВОЛЖСКИЙ районысо Пӧртанур ялын ик эн пагалыме еҥже — Помар сельсовет исполкомын депутатше, коммунист Н. И. Ефимов. Николай изи годсек техникым йӧратен кушкын. «За коммунизм» колхозын ончыл механизаторжо ик случайым кызытат шарна. Тудо кудымшо классыште туныма. Икана колхозын ончыл трактористше, коммунист И. М. Пучайкин, Николайын тунамсе пошкудыжо, рвезылан «Беларусьын» рульжым ӱшанен.

— Тунамже чылт космонавтла чучынам,— шарналта кызыт тудо.— Иктаҥгаш-влак коклаште вигак кушкын каенам. Мыскара огыл, вет тыгай машинам йочалан ӱшаненыт!

Шкеже тракторым Помарысе СПТУ-м тунем пытарымекыже виктараш тӱҥгалын. Совет Армий радамыште служитлен. Пӧртылмеке, ешаҥын. Самырык мужырлан колхоз правлений вигак пачер гыч сравочым кучыктен. Кызыт тиде ешыште кок икшыве кушкеш.

Ялысе трактористын илышыже тӱҥ шотышто пасу паша дене кылдалтын. А тудо юватылмым огеш йӧрате, чылажымат жапыштыже ыштен шуктыман. Южо еҥ шона: тыште кажне кечыже иктай, мо оҥгайже. Уке, млaндын чын озаже тыге ойлымо дене огеш келше. Тудын шинчаже кажне кечын сӱрет ваштaлтмым ужеш. Теве эр шошым ӱдымӧ шурно, нерештын, озымым луктеш. А туштыжо аламолан мланде шелыштaлтын. Кумшо вере, пасу тӱрыштӧ, кайык пыжашым оптен, вашке игым луктеш. Икманаш, чыла ужеш, чыла эскера. Пӱртӱсын илышыж дене ила.

Колхоз пашаштат ончылно коммунист Н. Ефимов, сурт кӧргыштат чулым. Ӱмаште пелашыж дене коктын колхозлан ӧрдыктарен кок ӱшкыжым сдатленыт. Нуно кажныже 400 килограммым шупшыныт ыле. Тений адакат договорым ыштеныт, ындыже 600 килограммыш шуаш шонат. Чынжымак, кресаньыкын кид-йол чылалан толеш. Теве илыме пӧртым туге сӧрастарен шынден — ончен куанет. Тӱжвачынат, кӧргыштат пушеҥге гыч пӱчкеден лукмо узор суртлан ойыртемше тӱсым пуа.

А кастене тудын деке пурет — шукыж годым газетым але журналым лудын шинчымылан тура лият. Тачысе шолын шогышо илыш деч вараш кодаш огеш лий. Коммунист тиде йогынышто шке вержым рашемда.

Ж. СОЛОВЦОВ,
селькор.
Волжский район.

фильм. 16.35 — С. Рахманиновын романсшым Л. Казарновская мура. 17.30 — «Коммунист» журнал редакцийыште — «йыргешке ӱстел». 18.30 — Жап. 19.00 — Латкуд ияш марте да тылеч ку... мультфильм. 23.45 — ТСН.

12 канал. 8.00 — Гимнастика. 8.15 — Научно-популярный фильм. 8.35, 9.35 — Природоведений. 4 класс. 9.05, 10.05 — Испан йылме. 10.35, ... камера. 18.15 — Марий эл. 18.35 — «Школа — время перемен». Киноочерк. 19.00 — «Сфера». 19.50 — Увертарымаш, программа. 20.00 — Сайын малыза, йоча-влак. 20.15 — «Дорога в море».

10 канал. 17.40 — Ритмический гимнастика. 18.10 — «Жили-были». Шкет илыше шоҥгыеҥ-влакын проблемышт нерген. 18.30 — Жап. 19.00 — Кучедалмаш дене тӱнямбал фестиваль. 20.00 — Сайын малыза, йоча-влак.

12 январь, КУГАРНЯ

7 канал. 6.30 — 120 минут. 8.35 — «Житие Дон Кихота и Санчо». Худ. телефильм. Кокымшо фильм. 5 серий. 9.45 — Латкуд ияш марте да тылеч кугырак-влаклан. 10.30 — «Лицом к стране». 11.30 — Фестиваль, конкурс, концерт. 12.30 — Жап. 15.30 — Док. фильм. 15.55 — «Ретро». Илалше еҥ-влаклан передача. 16.55 — «Размышляя о Чайковском». 18.25 — Коллаж. 18.30 — Жап. 19.00 — Ашхабад — Москва — Минск телекӱвар. 19.50 — «Житие Дон Кихота и Санчо». Худ. телефильм. Кокымшо фильм. 5 серий. 21.00 — Жап. 21.30 — «Судьба одного изобретения». Телеочерк. 21.45 — Тиде; лийын... лийын... 22.00 — Молодежный программа. 23.45 — ТСН.

12 канал. 8.00 — Гимнастика. 8.15 — Научно-популярный фильм. 8.35, 9.35 — Природоведений. 2 класс. 8.55, 9.55 — «Хочу все знать». Киножурнал. 9.05, 10.05 — Английский йылме. 10.35, 11.35 — Географий. 6 класс. 11.05 — Мӧҥгысӧ академий. 12.05 — Исторический фильм. «Иван Грозный». 2 серий. 13.25 — Концерт. 13.55 — «Голубой лев». Телефильм. 17.00 — Мультфильм. 17.30 — Казах ССР-ысе гостелерадио. «И осилит идущий». 18.30 — Жап. 19.00 — Марий эл. 19.20 — Мутым йодам. Марий АССР Верховный Совет калык депутатыш кандидат-влак дене вашлиймаш. 20.00 — Сайын малыза, йоча-влак. 20.15 — Спорт чылалан. 20.30 — Скрипичный музыка концерт. 21.30 — «Старый новый год». Худ. телефильм. 1—2 серий.

10 канал. 19.00 — Калык сем. 19.15 — Украин ССР-ысе гостелерадио. «Предвечерье». 20.00 — Сайын малыза, йоча-влак.

13 январь, ШУМАТКЕЧЕ

7 канал. 6.30—120 минут. 8.30—Мӧҥгысӧ академий. 9.00—Мультфильм. 9.10 — Калык инструментын йӱкшӧ. 9.40—Айдемын институтшо. 10.40—Калык творчество. 11.10—Животный нерген. 12.10—«На всю оставшуюся жизнь». Худ. телефильм. 1—2 серий. 14.30—«Цирк для моих внуков». СССР-ын калык артистше Ю. Никулинын творчествыж нерген. 15.40—Спектр. 16.10—«Укротительница тигров». Худ. фильм. 18.00—Тӱнямбал панорама. 18.45—I Всесоюзный анимационный кинофестивальысе фильм-влак. «Как стать человеком», «Театр папы Карло». 19.15 — Шоҥанпыл. (Швейцарий). 19.45—Кинопанорама. 1 ужаш. 21.00 — Жап. 21.30—Кинопанорама. 2 ужаш. 22.45—«Новогодний детектив». Балет-мыскара. 23.10—«А» музыкальный программа.

12 канал. 8.00—Гимнастика. 8.20—«Приключения на маленьких островах». Худ. фильм. 9.30—Мультфильм. 9.45—«Дверь, открытая для тебя». Телефильм. 1—2 серий. 12.00—Док. фильм. 12.20—Ече спорт. Тӱнян кубокшо. 30 км. Пӧръеҥ-влак. 14.00—«Дешевле меди». Док. фильм. 14.30—Видеоканал. 17.00—«Театральный дебют министра». «Тартюф» спектаклын премьерыж нерген. 18.00—Руш йылме. 18.30 — Жап. 19.00—Марий эл. 19.10 —«У ий водын». У ий программа. (Угыч ончыкталтеш). 20.00—Сайын малыза, йоча-влак. 20.15 — Поэзий. 20.25—Телевизионный музыкальный абонемент. 21.30 — Режиссер В. Виноградовын фильмже-влак. «Я помню чудное мгновенье». 22.30 — «Весенний экспресс». «Не ходите, девки, замуж». Худ. фильм-влак. «Еще раз про любовь». Киноконцерт.

10 канал. 19.00—«Педагогика—для всех». 20.00—Сайын малыза, йоча-влак.

14 январь, РУШАРНЯ

7 канал. 8.00—Гимнастика. 8.20—«Спортлото» тираж. 8.30 — Ритмический гимнастика. 9.00—«С утра пораньше». 10.00—На службе Отечеству. 11.00—Эрденысе развлекательный программа. 11.30—Путешественник-влакын клубышт. 12.30—«На всю оставшуюся жизнь». Худ. телефильм. 2—3 серий. 14.35—Музыкальный киоск. 15.05—Тазалык. 15.50 — Ялысе илыш. 17.05—Йочалан информационно - публицистический программа. 19.00—Мультфильм. 19.30—«Софья Петровна». Худ. телефильм. 21.00—7 кече. 22.00—Рушарнясе нравственный проповедь. 22.15—«Ах, если бы нам оглянуться назад».

12 канал. 8.00—Зарядкыш шогал! 8.15—Мультфильм. 8.50—«Старые долги». Худ. фильм. 10.15—«Сердце Гэсэра». Телеспектакль. 11.30—Путешественник-влакын клубышт. 12.30—«Семья» телепрограмма. 13.50 — «Берег русский, берег дальний». Док. фильм. 14.10 — Иллюзионный аттракцион. 14.30—Видеоканал. 17.00—Тӱнямбал программа. 18.00—Ече спорт. Тӱнян кубокшо. 15 км. Удырамаш-влак. 19.30—Доктор Сарчукын эмлыме у йӧн-влак. 20.00—Сайын малыза, йоча-влак. 20.15 — «Смоленские истории. Три встречи с княгиней Тенишевой». 21.00—7 кече. 22.00—«Ночь». Худ. фильм.

ЙОШКАР-ОЛА ОНЧЫКТА, ОЙЛА

ТВ

«Мутым йодам» передача калык депутатыш кандидат-влак дене уэш арняш кок гана вашлияш йӧным пуа. Кажне кушкыжмын 19 шагатат 40 минутышто избиратель-влак дене РСФСР калык депутатыш кандидат-влак викак кылым кучаш тӱҥгалыт, а кажне кугарнян тыгай йӧн Марий АССР Верховный Советын калык депутатышкыже кандидат-влаклан пуалтеш. 9 январьыште 116-шо №-ан Куженер национально-территориальный избирательный округ деч регистрироватлалтше да 12 январьыште 4-ше №-ан Дзержинский территориальный избирательный округ деч регистрироватлалтше кандидат-влак телестудийыш толыт. Калык депутатыш кандидат-влаклан йодышым ончылгоч 3-17-13 телефон дене пуаш але тыгай адрес дене возен колташ лиеш: 424031, Йошкар-Ола, Машиностроитель урем, 7 «а», телевидений, «Мутым йодам» передача.

Арня жапысе икмыняр моло передачыште СССР Калык депутат-влакын кокымшо съездышт гыч пӧртылшӧ депутат-влак участвоватлат. Мутлан, 8 январьыште «Шочмын кастене» информационно-музыкальный программыште Н. А. Самсонов интервьюм пуа, а 11 январьыште «Актуальный камера» передачыште Гдлянын вуйлатыме следственный группын пашаж шотышто комиссийын пашаштыже участвоватлымыж нерген СССР калык депутат В. Г. Александрин каласкала.

11 январьыште телекас тӱрыснек воспитатлыме пашан да педагогикын проблемыштлан пӧлеклалтеш. Тиде программым йоча-влакат, ачаава-влакат ончен кертыт.

Р

8 январь, ШОЧМО

6.30 — Программа. 6.33 — Поро эр, республика. 7.20 — Актуальный микрофон. 7.45 — Я. Эшпайын произведенийже-влак. 7.55 — Увертарымаш. 8.25 — «Изеҥер». 8.40 — Музыка. 18.00 — Увер. 18.10— Шочмо пӱртӱс. 18.30 — Увер. 19.45 — «Кугезе мланде». Радиоуниверситет. 20.10 — Увертарымаш.

9 январь, КУШКЫЖМО

6.30 — Программа. 6.33 — «Ужара» радиостанций. 6.53 — Газет обзор. 7.30 — Увер. 7.45 — Марий калык муро концерт. 8.25 — Марла ойлаш тунемына. Радиошкол. 8.40 — Увертарымаш. 10.00 — Вольык ончышо-влакын школышт. 18.00— Увер. 18.10 — «Ваш вопрос — наш ответ». Спортивный передача. 18.30 — Увер.

10 январь, ВУРГЕЧЕ

6.30 — Программа. 6.33 — Столицын илышыже. 6.53 — Газет обзор. 7.30 — Увер. 7.45 — А. Луппов. «Чодыра сем» балет гыч музыка. 8.25 — Лирический муро концерт. 18.00 — Увер. 18.10 — Сервыш-влак каласкалат. 18.30 — Увер. 19.45 — «Ритм». 20.25 — Молодежь: дела и проблемы. 20.40 — Увертарымаш.

11 январь, ИЗАРНЯ

6.30—Программа. 6.35 — «Ужара» радиостанций. 6.53 — Газет обзор. 7.30 — Увер. 7.45—Хоровой муро концерт. 8.25 — С. Музуров. «Надян сӱанже». Ойлымаш. 18.00 — Увер. 18.10 — Ныжыл почмо йылме. 18.30 — Увер. 18.40 — В. Колумб. Почеламут аршаш. 18.55 — Увертарымаш.

12 январь, КУГАРНЯ

6.30 — Программа. 6.33 — «Пульс перестройки». 6.53 — Газет обзор. 7.30 — Увер. 7.45 — «Ший памаш» квартетын концертше. 8.25 — Сылнымут ойпого. Тынын Осып. «Эр ӱжара» повесть гыч ужаш. 18.00 — Увер. 18.10 — Кастенысе радиоканал. 19.45 — О. Герасимов. Марий камерный да симфонический музыка. 7-ше передача. 20.25—Увертарымаш.

13 январь, ШУМАТКЕЧЕ

6.30 — Программа. 6.33 — «Ужара» радиостанций. 6.53 — Газет обзор. 7.30 — Увер. 7.45 — Эстрадный муро концерт. 15.15 — «Мнение» программа. 15.45 — Марла ойлаш тунемына. Радиошкол. 17.15 — «Диалог». 17.55 — Увертарымаш.

14 январь, РУШАРНЯ

7.30 — Программа. 7.33 — Йӧратыме марий мландем. Концерт. 8.15 — «Юл ден Урал коклаште» радиожурнал. 17.15 — Поро кас. 19.45 — «Тыланда тыланена...» Музыкальный программа. 20.40 — Увертарымаш.

СЫЛНЕ МУРО, ВЕСЕЛА КУШТЫМАШ

«Марий памаш»... «Ронго памаш»... «Марий эл»... Нине творческий коллективын концертыштым чыла вере уло кумылын ончат, лӱмыштым шукыж годым пагален ойлат, южгунамже ӧпке шомакат лектеш. Лач тидын нерген каласкалат тӱрлӧ верлаште илыше автор-влак.

«Марий памаш»

ИКАНА телевизор дене «Марий памаш» фольклор ансамбль нерген тематический передачым ончышым. Тиде передачыште ансамбльын участникше-влак тӱрлӧ куштымашым ончыктышт, мурым муралтышт. Мутат уке, мый гын «Марий памашым» фольклор ансамбль-влак коклаште эн усталан шотлем. Тудо, марий кундемыште да моло вере илыше марий-влакын илыш-йӱлаштым, койыш-шоктышыштым, культурыштым ончыктен, калык коклаште кугу, суапле пашам шуктен шога. Кажне концертышкыже кеч-кӧат куанен кая.

Тиде передачыште «Марий памаш» ончылно могай проблема шога, кузе тудым решатлаш — радамын ойлышт. Телезритель-влак дечынат ой-кангашым йодыч. Сандене мыят шке шонымем каласаш решитлышым.

Шке шот дене теве мом палемдыме шуэш. Чынак, марий-влакын тӱрлӧ районлаште илымышт, пашам ыштымышт, койышышт мурымаштат, куштымаштат, чием шотыштат ойыртемалт шогат. Мыйын шонымаште, утларак огай ыле посна районлаште илыше-влакын культурышт дене пырля нунын вургемыштымат, музыкальный инструментыштымат посна ончыкташ. Мутлан, Морко, Шернур, Торъял, Марий Турек, Советский, Медведево районлаште илыше да тыгак курык марий-влакын койыш-шоктышыштым, икте-весышт деч ойыртемалт шогымыштым раш починуаш темлем.

Эше весе. «Марий памаш» фольклор ансамбльлан сай вуйлатыше кӱлеш. Тиддеч посна уста хормейстер, балетмейстер да композитор лийыт гын, утларак сай лиеш ыле. Композитор калык семым келыштарен, нотыш возен, тудым курымеш шарнымашеш кода. Тыге эркынэркын атыр сем чумырга. Куштымашын кажне движенийжым кагазеш возаш кӱлеш. Вара мурымаш ден куштымаш книгам савыктен луктын лиеш. А тидланже культура министерстват полшаш тореш ок лий вет? Культура министерство огыл гын, марий культурым кӧ арален кодаш тӱналеш.

Пытартышлан шке серышемым тыгерак кошартыме шуэш:

> **Кӱ кокла гыч йоген лекше,**
> **Ший гай волгыдо памаш.**
> **Мольыктен мотор шаргӱйым,**
> **Йоргыктен йога тошаш.**
> **Элна мучко муро йонго,**
> **Куштымаш да мурымаш.**
> **Сӧрастаре калык шӱмым,**
> **Вӱр-шерам «Марий памаш»!**

мантше, «Знак Почета» орденын кавалерже Алексей Волков вуйлата. Тудо шкеже гармоньым шокталта гын, шинчен туркаш ок лий, йол шкеак тавалта. Муралтымыже, куштылтымыже, шиялтышым шокталтен колтымыжо — чын артист семынак келшен толеш. Полышкалышыже Юрий Кузьминын кидысе гармонь семже — вӱд йогымо семын йога. Тӱмырзӧ Петров Николай, вӱдышӧ Альберт Васильев, мурызо-влак — Светлана Смирнова, Ирина Богданова, Алексей Волков, Людмила Васильева да моло нергенат шуко поро шомакым ойлаш лиеш.

Концертыште тӱрлӧ вере илыше марий-влакын муро ден куштымашыштым, шӱвырым, гармоньым шоктымыштым, тӱмырым пералтымыштым, лышташ дене лӱнгалтымыштым, шун шӱшпык дене шӱшкалтымыштым ужаш да колаш лийын.

Оршанка вел куштымаш, эрвел кандыра, Елабуга вел кадриль, Ронго вел сӱан, Морко сӱан номерла дене ончаш толшо-влакын кумылыштым артист-влак шке вескышт савырышт.

«Ронго памаш» фольклор ансамбльын участникше-влаклан тыгай сай концертым ончыктымыштлан калык пеш кугу таум каласыш. Вет тыгайжым эше кунам ужаш верештеш, ала?

Р. ПИДАЛИН,
селькор.

Оршанка район.

Куандарышт

КУЖЕНЕР район Кугу Ляждӱр ден Йывансола культура пӧртлаште шке шотан концерт дене М. Шкетан лӱмеш марий драмтеатрын артистше-влак калыкым куандарен кодышт.

Концертыште кумдан палыме кӱслезе-влак Р. Тойдемар ден К. Смирнова, «Марий памаш» фольклор ансамбльын артистше, шӱвырзӧ Ю. Иванов лийынят. Нуным калык уэш да уэш сценыш ужын.

Программыште муро, куштымаш, мыскара деч посна В. Распутинын «Пытартыш кече», С. Чавайнын «Мӱкш отар», Л. Яндаковын «Тулык ава» пьесышт почеш шындыме спектакльла гыч ужашлам модын ончыктеныт. А С. Николаевын «Салика» гыч Эчан вате ден Терей кугыза калыкым шинчавӱд лекмешке воштылтышт.

— Тау, артист тан-влак, чӱчкыдынрак толза, — мамыч куным ужатыме годым ончаш толшо-влак.

А. ПОЛОВНИКОВ,
селькор.

Куженер район.

ышан лийын. Санденак Арбор марий-влакат тудын концертшым йӱк лукде, шулен ончен шинченыт, кажне гаяк номерым уэш-пачаш ончыкташ йодыныт. Артист-влакын ямле марий семышт, лыжган куштен колтымышт, лывыргын тавалтымышт шӱмыштӧ куан тулым, марий улмет дене кугешнымашым шочыктеныт да Арбор марий-влакын шӱм-чонешышт эрелан кодыныт.

Тунамсе ден тачысе ансамбльым тангастарен ончаш гын, мо шинчалан перна? Тидын нерген шукертак шке шонымашем ойлаш шоненам.

Кодшо ий 11 ноябрьыште лекше «Марий коммуна» газетыште А. Богдановын «Марий эл» нерген возымыжым лудын лектымат, кидышкем ручкам кучыде шым чыте.

«Марий элын» концертшым сценыште але телевизор дене ончымо годым кажне гана шыдем лектеш. Шыде гына огыл, вожыл шинченам, экранымат вес каналыш кусарен шынденам. Нунын марий калыкнам шкенан эл мучкат, вес элласе калык марий-влакын культурыштым, илыш-йӱлаштым йонгылыш умыла.

Тачысе «Марий элын» лӱмжӧ гына марий, а чын марий сын, марий шӱлыш, марий койыш, марий йӱла, марий кумыл тушто моткоч шагал. Молан? Тиде йодышлан А. Богданов шке статьяштыже пеш раш вашмутым пуэн: «Марий эл» ансамбльыште марий артистым ик кидысе парня денат шотлаш лиеш. Тышке огыл мо марла куштен моштыдымашын тӱн амалже?»

Тиде материалым лудын лекмеке, шке шонымашем эше ик гана терген ончаш манын, 17 ноябрьыште Сенгымашын XXX идалыкше лӱмеш культура дворецыш «Марий элым» ончаш лӱмынак миймышым. Антракт годым шке землякем-влакым вашлийым. Концерт нерген йодмемлан тыге вашештышт:

— Лӱмжӧ «Марий эл», а вургемыштым, куштымыштым ончалатат, узбек театрыште шинчымыла чучеш.

Эрлашыжым «У вий» ушемын конференцийыштыже Удмурт АССР гыч толшо делегат Р. И. Токмурзин шке выступленийыштыже «Марий эл» нерген тыге ойлыш: «Те шке Марий кундемыштыдат марий культурыдам койдареда, марий традицийым шотыш огыда нал. Теве тенгече «Марий элым» ончышна. Тушто чынак марла чийыше кок артистым гына ужым. Куштымо номер-влакат марий шӱлышан огытыл».

Мый Р. И. Токмурзиным Каракулинский район Ыргындыш ял гыч улмыжым палем (ачаже марий писатель). Перерыв жапыште тудын дене мутлалтышна.

— «Ыргындинские напе-

Аншлаг дене эрта, но...

«МАРИЙ ЭЛ» ансамбльын сценыште выступатлымыжым ончен, чон чон олмышто огеш лий. Кузе тыге марий калыкым игылташ лиеш? Нунын куштымыштым, мурымыштым калык искусство манаш лиеш мо? Тыгай йодышым туныктышо А. Пигалина кодшо ий 28 ноябрьыште лекше «Марий коммунышто» тарватен.

Чынак, куштышо да мурышо «Марий эл» ансамбль марий калыкын илыш-койышыжым, чон вургыжмыжым, куанжым сценыште ончыктен кертеш мо?

Мый «Марий эл» ансамбльым икмыняр гана онченам. Кажне гана концерт деч вара толмемлан ӧкынен каенам. Южо енг йодын кертеш. Ик гана келшен огыл гын, вес гана мом кычал миенат?

Мемнан эрвел кундемыште Йошкар-Ола гыч кеч-могай концерт группа, М. Шкетан лӱмеш театр толеш гын, тыште илыше марий-влак ик вашлиймашымат кодаш огыт тӧчӧ. Марий кундем гыч толшо уна-влакым алал кумылын вучат. Калык манмыла, моштымышт семын вашлийын, уна семын пукшен-йӱктен, ужатен колташ тыршат. «Марий эл» ансамбльын концертшат Пошкырт младыште аншлаг дене эрта, но...

Но... чынжым эше ик гана рашемдаш кӱлеш: ансамбльыште марий шӱлыш йӧршеш уке, лач мотор вургемышт веле, тыштыжат ӱчашымаш лектын кертеш.

Профессиональный артист-влак туге муралтен пуат, кеч-мыняр пылышетым шогалтен колышт, садак ни мутшымат, ни семжымат умылен от шукто, мужед-мужед веле тогдает. Мурышто мыняр марий мутым шукырак вудымакден мурен кертат, тунар профессиональный мастарлыкет кугу. Векат, лач тыге умылат шкеныштын моштымыштым ансамбльысе артист-влак. Профессиональный мутшым марлаш кусарена гын, тыге лектеш докан: «Айдеме иктаж-могай пашалан тунеммеке, пашажым устан, мастар семын ыштен моштышаш». Сценыш марла мураш лекмеке, марлак мурыман, очыни.

Кушташ лекмеке марий ошкылым, тывырдыкым якут але йӱдвелысе пӱчӧ ончышо-влакын куштымашышт да руш калык хоровод дене вашталтыман огыл. Тыге лектеш: мемнан «Марий эл» ансамбльысе артист-влак икапаште уло кундемыште илыше калыкын мурыжым, куштымашыжым пырля ушен (Африкысе негр-влакын кадыргылмышт гына ок сите) марла сем дене тават. Уста улыт, Мастар-влак чылалан тунемыныт, лач иктылан гына моштымашышт ок сите — марий искусствым чын ончыкташ. Ансамбль вуйлатыше-влакын паша творчествышт огеш кой, чыла номер-влакым моло кумдан палыме, шукырак годым руш ансамбль-влак деке лишемдаш тыршымышт шижалтеш.

Эше ик гана каласем, «Марий эл» ансамблын концертше Пошкырт младыште аншлаг дене эрта, но... артист-влаклан каласыме шуэш. Тендан южо концертыш-

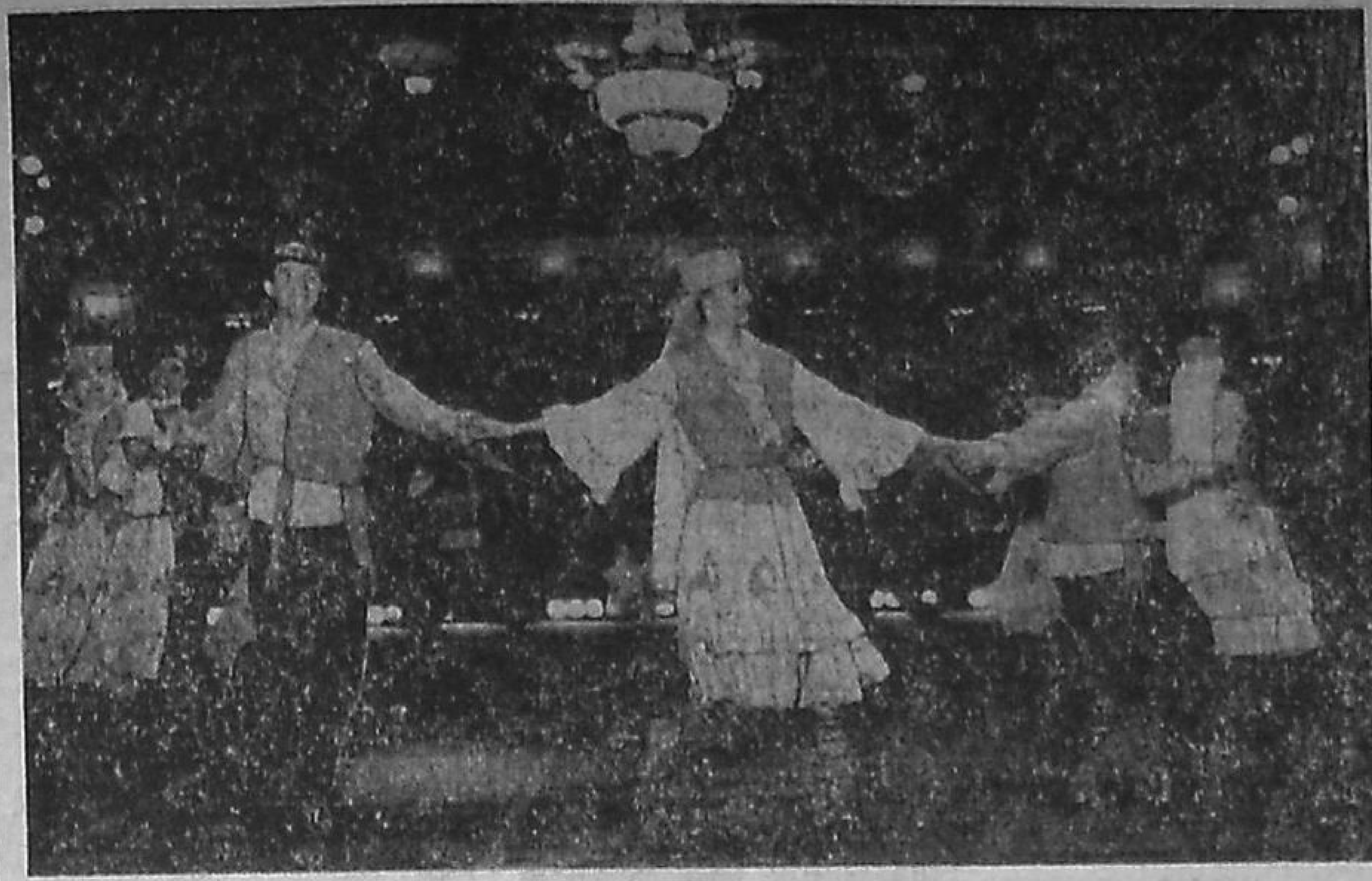

ТАТАР КУЛЬТУРА ЦЕНТР

Куйбышев олаште «Туган тел» («Шочмо йылме») татар культура центр почылтын. Центр арамлан огыл почылз. Кызыт олаште витле тӱжем наре татар ила. Кугыен-влак кокла гыч шукышт мутланен гына моштат, а самырык-влак шочмо йылмыштым йӧршын гаяк огыт пале. Сандене центр эн ончычак рушарнян пашам ыштышо экспериментальный татар школым почын. Тушто йоча-влак шочмо йылмышт дене лудаш да возаш тунемыт. Школыш кугыенг-влакат коштыт. Нуно ожнысо семын араб графика негызеш возаш тунемыт.

Центр национальный пайрем-влакым организоватла, тӱрлӧ вашлиймашым эртара. Шукерте огыл «Юл ден Кама кундемысе Булгарийын историйже да культурыжо, калык-влакын келшымашыштым пенгыдемдымаште исторический наукын рольжо» тема дене конференцийым эртарыме. Тушто Казань, Уфа, Куйбышев, Оренбург гыч ученый-влак участвоватленыт.

В. И. Ленин лӱмеш металлургический заводын культура дворецше пелен «Ялкынлы яшлек» («Чолга рвезылык») татар калык куштымаш ансамбль ынде коло утла ий пашам ышта. Тудо калык творчество шотышто всесоюзный конкурсышто лауреат лӱмым сенген налын.

СНИМКЫШТЕ: ансамбль репетиций годым.

ТАСС-ын фотожо.

МАСКА ТӰКАЛА

КЫЗЫЛ. Тиде Туваште лийын. Тоджинский райбыткомбинатын ургызыжо С. Наясова мӧнгышкыжӧ, кухньышто, шогылтмыж годым пӧртончылно ала-могай йӱк-йӱаным колын. Омсам почын ончалын гын, тӱнгмӧ гай лийын: пӧртончылно маска озалана! Удырамаш омсам кузе петырен шуктымыжымат шижын огыл. Вараже йочаже-влакым пӧрт йымалан шылтен, шкеже окна гыч уремыш лектын куржын. Пиалешыже ваштарешла водитель Г. Юшин толын. Сонарын коштыш йӧратыше енг маскам пуштын.

— Умаште тайгаште кедр пӱкш да емыж шагал шочын, — каласен райсовет исполком председатель Н. Савин, — вдакшым кенгежым районышто чодыраште шӱдӧ утла пожар лийын. Янлык-влаклан кочкыш ок сите, сандене нуно илемыш толыт. Ятыр маска тельылан малаш возын огыл. Мутлан, Салдам селаште тореш чапа коопзверопромхозын пашаенгже А. Кирпен кудывечышкыжак толын пурен. Чодыран озаж дене кредалмаште Сыстыг-Хемский госпромхозын тӱнг охотоведше И. Плющенков сусырген.

(ТАСС).

„Марийская правда" газет возэ

Тачысе номер республикысе строитель-влакын пашаштлан пӧлеклалтше ончыл статья дене почылтеш.

«Йошкар-Ола да йошкаролинец-влак» страницыште лудшо-влаклан «Порылык деч посна моторым от ыште» корреспонденций, изыме пор-

СПОРТ СПОРТ

Кубок верч

Республикысе эн тале хоккей команда-влак теле сезоным молгунамсе семынак Марий АССР-ын кубокшо верч тангасыме турнир гыч тӱналыч. Тений тушто латныл команда ончыл верыш лекшаш верч кучедале.

Ондак Волжск ола гыч «Металлург» ден «Волга» чолгалыкыштым дене ойыртемалтыч. Нунак финалыш лектыныт. Вашлиймыштым калыкат куанен ончыш. 7:5 — тыгай счет дене сенгымеке, кусныл призым озаже «Волжск» МПДО-н командыже лие.

Хоккеист-влак ынде республикын да профсоюз ВДФСО областной советын чемпионатыштышт вийым терген тӱналыт.

С. ДАНИЛОВ.

Мечыжат, ечыжат

Курык марий районышто пытартыш жапыште ятыр огай соревнований эртаралтын. Мутлан, волейбол дене ветеран-влакын ӱчашымаштышт «Горномарийский» АПО-н сборныйжо ойыртемалтын. Тиде турнирыште куд коллектив модын.

Ечызе-влак у сезоныштым почыныт. Вара У ий приз верч тангасымаш лийын.

З. МАРТЬЯНОВ.

ВИТЛЕ ЭЛ ГЫЧ

Тӱнясе 50 эл гыч эн сай учебный парусный судно-влакын традиционный тангасымашышт эртен. Тиде романтический шӱлышан, нимо дене тангастараш лийдыме регата 1956 ийыште почын. Тунам первый регата пытартышын савырна манын шоненыт. Тудым парусный флот дене йӧршеш чеверласыме семын эртараш ямдылалтыныт. Но тылеч вара талук почеш талук эрта, а регатыште участвоватлаш шонышо ешаралтеш веле.

Учебный парусный судно-влакын тангасымашышт «Катти сарк» лӱмым нумалеш. Тыгай лӱмым тангасымаш легендыш савырныше чайный клипер деч налын. Ондак чётный ийлаште тангасымашке кугу парусник-влак лектыныт, а четный огыл ийлаште — изи яхта-влак. Ынде тангасымаш кок ийлан ик гана эр-

ме (Швеций) — Травемюнде (ФРГ).

Совет спортсмен-влак тыгай тангасымашке первый гана 1974 ийыште лектыныт.

Тенгаште школьник, техникум ден вузласе студент, тенгыз колледж-влакын кадетышт участвоватлат. Кажне судын экипажыштыже пеле утла енгже 15 гыч 25 ий марте ийготан лийшаш.

Традиций почеш тангасымашын пытартыш ик этапыштыжо экипажлаште икмыняр вашталтыш ышталтеш. Мутлан, «Мир» ленинградский парусникыште совет спортсмен-влак дене пырля английский кадет-влак тыршеныт.

Тыгай тангасымаш кап-кылым шуараш, патриотизм да интернационализм шӱлышеш воспитатлаш чот полша.

СНИМКЫШТЕ: ФРГ гыч ...

УВЕРТАРЕНА, ПАЛДАРЕНА

ОНЧЫЗА

7 канал. 6.30 — 120 минут. 8.35 — «Житие Дон Кихота и Санчо». Худ. телефильм. Икымше фильм. 4 серий. 9.45 — Остановись, мгновенье! 10.25 — Кок вашлиймаш. 11.00 — Шонанпыл. 11.30 — Йоча-влаклан английский йылме урокан передача. 12.30 — Жап. 13.00 — «Мой друг — лошадь». Научно-популярный телефильм. 7 серий — «Последние самураи», 8 серий — «Гитарист — конь республиканских гвардейцев из Парижа». 15.30 — «В поисках капитана Гранта». Худ. телефильм. 4 серий — «Золотой бог». 16.35 — Латкуд ияш марте да тылеч кугурак ийготан-влаклан передача дек 50×50 музыкальный приложений. 18.25 — Реклама. 18.30 — Жап. 19.00 — 50×50 музыкальный передача умбакыже. 19.50 — «Житие Дон Кихота и Санчо». Худ. телефильм. Икымше фильм. 4 серий. 21.00 — Жап. 21.30 — Тиде лийын... лийын. 21.50 — «Взгляд». 23.35 — Кугыенг-влаклан мультфильм. 23.45 — Увер.

12 канал. 8.00 — Гимнастика. 8.15 — Концерт. 8.45 — Английский йылме. 9.15 — К. Гоцци. «Ворон». Фильм-спектакль. 11.15 — Английский йылме. 11.45 — Йоча-влаклан фильм. «Бронзовая птица». 1 серий. 12.50 — Док. телефильм. 13.20 — Ритмический гимнастика. 13.50 — «Девушка из легенды». Телефильм. 2 серий — «Наперекор всему». 17.00 — Мультфильм. 17.30 — Белорусский ССР-ын Гостелерадиожо. 18.00 — «Унавий» телеклуб — «Йошкаролинка» клубын уналже. 19.00 — Марий эл. 19.20 — Док. фильм. 19.50 — Увертарымаш, программа. 20.00 — Сайын малыза, йоча-влак. 20.15 — Парнасыш тошкалтыш. 20.30 — Док. фильм. 20.50 — А. Шнитке. Скрипка ден оркестрлан 4-ше концерт. 21.30 — «Утомленное солнце...» Худ. фильм. 23.00 — Рошто йӱдымсӧ сем. Львов гыч.

10 канал. 18.00 — Ритмический гимнастика. 18.30 — Жап. 19.00 — Украинский ССР-ын Гостелерадиожо. 20.00 — Сайын малыза, йоча-влак.

КОЛЫШТСА

6.30 — Программа. 6.33 — Перестройкын ... Информационно - публицистический программа. 6.53 — Газет обзор. 7.30 — Увер. 7.45 — Курык марий сем-влак. 8.25 — Г. Алексеев. «Шочмо мланде» ... 2-шо передача. 8.40 — Музыка. 18.00 — Увер. 18.10 — Кастенысе радиоканал. 19.45 — «Марий памаш» — муро „памаш". Музыкальный передача. 20.25 — Увертарымаш.

ТЕАТР

РЕСПУБЛИКАНСКИЙ руш драмтеатр
«Дед Мороз и Санта Клаус» — 10, 12, 14.
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ

Эше весе. «Марий памаш» фольклор ансамбльлан сай вуйлатыше кÿлеш. Тиддеч посна уста хормейстер, балетмейстер да композитор лийыт гын, утларак сай лиеш ыле. Композитор калык семым келыштарен, нотыш возен, тудым курымеш шарнымашеш кода. Тыге эркынэркын ятыр сем чумырга. Куштымашын кажне движенийжым кагазеш возаш кÿлеш. Вара мурымаш ден куштымаш книгам савыктен лукташ лиеш. А тидланже культура министерстват полшаш тореш ок лий вет? Культура министерство огыл гын, марий культурым кö арален кодаш тÿҥалеш.

Пытартышлан шке серышемым тыгерак кошартыме шуэш:

Кÿ кокла гыч йоген лекше,
Ший гай волгыдо памаш.
Модыктен мотор шаргÿйым,
Йоргыктен йога топаш.
Элна мучко муро йонго,
Куштымаш да мурымаш.
Сöрастаре калык шÿмым,
Вÿр-шеран «Марий памаш»!

Н. КУКЛИН.
Советский район,
Тапшер ял.

«Роҥго памаш»

ОРШАНКА районысо Кугунур культура пöртыштö «Роҥго памаш» фольклор ансамбльын концертшым ончаш пиал логале. Ончыко пуренак каласыме шуэш. Ансамбльым Тÿнямбалсе молодежь ден студент-влакын XII фестивальыштын дипломантше концерт дене М. Шкетан лÿмеш марий драмтеатрын артистше-влак калыкым куандарен кодышт.

Концертыште кумдан палыме кÿслезе-влак Р. Тойдемар ден К. Смирнова, «Марий памаш» фольклор ансамбльын артистше, шÿвырзö Ю. Иванов лийыныт. Нуным калык уэш да уэш сценышке ÿжын.

Программыште муро, куштымаш, мыскара деч посна В. Распутинын «Пытартыш кече», С. Чавайнын «Мукш отар», Л. Яндаковын «Тулык ава» пьесышт почеш шындыме спектакльла гыч ужашлам модын ончыктеныт. А. С. Николаевын «Салика» гыч Эчан вате ден Терей кутыза калыкым шинчавÿд лекмешке воштылтышт.

— Тау, артист таҥ-влак, чÿчкыдынрак толза, — маныч нуным ужатыме годым ончаш толшо-влак.

А. ПОЛОВНИКОВ,
селькор.
Куженер район.

«Марий элым» марландыманак

МАРИЙ ТУРЕК районысо Арбор вел марий-влак нылле ий ончыч «Марий элын» концертшым ончымышт нерген кызытат шарнат. Павел Тойдемарын тÿрлö кугытан гармонь дене шоктымыжым нигöат монден огыл. Тунам мурышо да куштышо ансамбль марий шÿлышан, марий кумылан, марий койышан ыле. Тиде ансамбль Марий кундемын илышыжым, марий ойгым, куанымат ончыктен.

...нак мийышым. Антракт годым шке землякем-влакым вашлийым. Концерт нерген йодмемлан тыге вашештышт:

— Лÿмжö «Марий эл», а вургемыштым, куштымыштым ончалатат, узбек театрым шинчымыла чучеш.

Эрлашыжым «У вий» ушемын конференцийыштыже Удмурт АССР гыч толшо делегат Р. И. Токмурзин шке выступленийыштыже «Марий эл» нерген тыге ойлыш: «Те шке Марий кундемыштыдат марий культурыдам койдарeда, марий традицийым шотыш огыда нал. Теве тенгече «Марий элым» ончышна. Тушто чынак марла чийыше кок артистым гына ужым. Куштымо номер-влакат марий шÿлышан огытыл».

Мый Р. И. Токмурзиным Каракулинский район Ныргындыш ял гыч улмыжым палем (ачаже марий писатель). Перерыв жапыште тудын дене мутланышна.

— «Ныргындинские напевы» номерым шыдешкен ончен шинчышым. Вургемыштат, куштымыштат мемнан вел огыл, — каласыш тудо.

«Марий эл» нерген «Марий коммунышт», вес газетыштат моктен возымым чÿчкыдын ужаш логалеш. Туге гынат, моктымо статья-влак марий калыкым койдарыше ансамбльын чапшым нöлтал огыт керт.

А. СОЛОВЬЕВ,
пашаҥ ветеранже,
туныктышо пенсионер.
Йошкар-Ола.

...ошкылым. ... тывырдыкым якут але йÿдвелысе пÿчö ончышо-влакын куштымашышт да руш калык хоровод дене вашталтыман огыл. Тыге лектеш: мемнан «Марий эл» ансамбльысе артист-влак икане уло кундемыште илыше калыкын мурыжым, куштымашыжым пырля ушен (Африкысе негр-влакын кадыргылмышт гына ок сите) марла сем дене тават. Уста улыт. Мастар-влак чылалан тунемыныт, лач иктылан гына моштымашышт ок сите — марий искусствым чын ончыкташ. Ансамбль вуйлатыше-влакын паша творчествышт огеш кой, чыла номер-влакым моло кумдан палыме, шукырак годым руш ансамбль-влак деке лишемдаш тыршымышт шижалтеш.

Эше ик гана каласем, «Марий эл» ансамбльын концертше Йошкырт мландыште аншлаг дене эрта, но... артист-влаклан каласыме шуэш. Тендан южо концертыштыда зал тич калык шинча гынат, ида куане. Тиде аншлаг — вучымаш. Марий калык тендан деч кунам «шкенан йÿланам койдарымым чарнеда, калык ончыко тÿсда дене савырнеда» манын вуча.

А кызыт А. Пигалинан мутшо дене келшаш веле кодеш.

О. КАЛИКАЕВ,
туныктышо.
Башкир АССР,
Калтаса район.

...вдакшым кеҥежым районышто чодыраште шÿдö утла пожар лийын. Ялык-влаклан кочкыш ок сите, сандене нуно илемыш толыт. Ятыр маска телылан малаш возын огыл. Мутлан, Салдам селаште тореш чапа коопзверопромхозын пашаеҥже А. Кирпен кудывечышкыжак толын пурен. Чодыраш озаж дене кредалмаште Сыстыг-Хемский госпромхозын тÿҥ охотоведше И. Плющенков сусырген.

(ТАСС).

„Марийская правда" газет воза

Тачысе номер республикысе строитель-влакын пашаштлан пöлеклалтше ончыл статья дене почылтеш.

«Йошкар-Ола да йошкаролинец-влак» страницыште лудшо-влаклан «Порылык деч посна моторым от ыште» корреспонденций, илыме пöртыштö почылтшо йоча сад гыч Ю. Миловидовын репортажше, лудшо-влакын критический шÿлышан серышышт темлалтыт.

«Ял да тудын еҥже-влак» страницын тачысе выпускыштыжат ятыр оҥай материалым лудаш лиеш.

«Районный комитет-влакын пленумыштышт» рубрика дене кумшо страницыште А. Двиняниновын Куженер район гыч «Учашымаш» проблемым тÿжвак луктын» отчетшо печатлалтын.

ВИТЛЕ ЭЛ ГЫЧ

Тÿнясе 50 эл гыч эн сай учебный парусный судно-влакын традиционный таҥасымашышт эртен. Тиде романтический шÿлышан, пимо дене таҥастараш лийдыме регата 1956 ийыште шочын. Тунам первый регата пытартышын савыкона машын шоненыт. Тудым парусный флот деке йöршешлан чеверласыме семын эртараш ямдылалтыныт. Но тылеч вара талук почеш талук эрта, а регатыште участвоватлаш шонышо ешаралтеш веле.

Учебный парусный судно-влакын таҥасымашышт «Катти сарк» лÿмым нумалеш. Тыгай лÿмым таҥасымаш легендыш савырныше чайный клипер деч налын. Ондак четный ийлаште таҥасымашке кугу парусник-влак лектыныт, а четный огыл ийлаште — изи яхта-влак. Ынде таҥасымаш кок ийлан ик гана эртаралтеш, тушто чыла тÿрлö парусник участвоватла.

Таҥасыме маршрут тыгай: Лондон — Гамбург — Мальме (Швеций) — Травемюнде (ФРГ).

Совет спортсмен-влак тыгай таҥасымашке первый гана 1974 ийыште лектыныт.

Гоҥкышто школьник, техникум ден вузласе студент, теҥыз колледж-влакын кадетышт участвоватлат. Кажне судньын экипажыштыже пеле утла еҥже 15 гыч 25 ий марте ийготан лийшаш.

Традиций почеш таҥасымашын пытартыш ик этапыштыже экипажлаште иктымыр вашталтыш ышталтеш. Мутлан, «Мир» ленинградский парусникыште совет спортсмен-влак дене пырля английский кадет-влак тыршеныт.

Тыгай таҥасымаш кап-кылым шуараш, патриотизм да интернационализм шÿлышеш воспитатлаш чот полша.

СНИМКЫШТЕ: ФРГ гыч «Александр Гумбольдт» парусник Травемюнде портыш пура.

ТАСС-ын фотожо.

...жеч. 19.00 — Украинский ССР-ын Гостелерадиожо. 20.00 — Сайын малаза, йоча-влак.

КОЛЫШТСА

6.30 — Программа. 6.33 — Перестройкын вÿргорже. Информационно - публицистический программа. 6.53 — Газет обзор. 7.30 — Увер. 7.45 — Курык марий сем-влак. 8.25 — Г. Алексеев. «Шочмо илемдын шонымо». 2-шо передача. 8.40 — Музыка. 18.00 — Увер. 18.10 — Кастенысе радиоканал. 19.45 — «Марий памаш» — муро памаш». Музыкальный передача. 20.25 — Увертарымаш.

ТЕАТР

РЕСПУБЛИКАНСКИЙ
руш драмтеатр
«Дед Мороз и Санта Клаус» — 10, 12, 14.
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ
музыкальный театр
«Доктор Айболит» — 10, 12.
«Бабий бунт» — 19.
РЕСПУБЛИКАНСКИЙ
курчак театр
«У ий представлений» — 10, 14, 18.

КИНО

«РОССИЯ» кинотеатр
(Кугу зал)
«Полет навигатора» — 9, 14, 16, 18, 19.50, 21.40. «Пугала» — 11 (йоча сеанс). «Двенадцать месяцев» — 12.30 (йоча сеанс).
«РОССИЯ» кинотеатр
(Изи зал)
«Разини» — 10, 18.30, 20.20. «Полет навигатора» — 12. «Человек со звезды» — 14.30, 16.30.
«ОКТЯБРЬ» кинотеатр
«И вся любовь» — 9, 16.20, 18.20. «Ералаш» киносборник — 11 (йоча сеанс). «Данди по прозвищу «Крокодил» — 12.30, 14.30, 20.20.
«РЕКОРД» кинотеатр
«Раз, два — горе не беда» — 9, 11, 15. «Легенда о белом драконе» — 13, 16.50. «Однажды в Америке» (1 да 2 серий, кугыеҥ-влаклан гына) — 18.30, 21.10.
«МИР» кинотеатр
«Коронный номер» — 9. «Фани и Александр» — 10.20, 20. «Мария Мирабела» — 14. «Убегающий август» — 16. «Брак по-итальянски» — 18.

КАНЫШ КЕЧЫН

Йошкар-Олаште шуматкечын да рушарнян тыгай мероприятий-влак эртаралтыт

В. И. Ленин лÿмеш культура дворец. 6 январь. 10 шагат — ветеран-влак клубышто каныме кас. 12 шагат — калык образований пашаеҥ-влакын самодеятельный искусство республиканский смотрыштын заключительный концертше. 14 шагат — эмлыме массаж студий. 15 шагатат 30 минут — культура дворец пеленсе самодеятельный коллектив-влакын У ий огонекышт. 19 шагат — кумло ийым эрталтыше-влаклан каныме кас. 7 январь. 9 шагат — «Филателист» клуб. 10 шагат — пашаче коллективын еш дене каныме кечыже. 10 шагатат 30 минут — «Колокольчик» йоча студий. 12 шагат — филофонист-влак клуб. 14 шагат — йоча художественный самодеятельность коллективын каныме касше. 17 шагат — мöҥгысö медшÿжар студий. 19 шагат — нылле ийым эрталтыше-влаклан каныме кас.

Сеҥымашын XXX идалыкше лÿмеш культура дворец. 6 январь. 14 да 17 шагат — «Желание» клуб унала ÿжеш. 18 шагат — дискотека. 18 да 20 шагат — спортклуб. 7 январь. 10 шагат — «Теремок» клубышто «Салам, Теле!» театрализоватлыме программа. 10 шагатат 30 минут — самырык еш клуб. Тиде жапыштак — «Солнышко» йоча клубышто занятий. 12, 14 да 16 шагат — спортклуб. 18 шагат — дискотека. 18 шагат — марий йÿла кас.

Ф. Э. Дзержинский лÿмеш культура пöрт. 6 да 7 январь. 18 шагат — дискотека.

«Колос» культура пöрт. 6 январь. 11 шагат — «Весела рвезе-влак» модыш программа. 15 шагат — индийский куштымаш студий. 7 январь. 10 шагат — «Муро дене веселан илена» йоча утренник. 15 шагат — «Кино тÿняште» киноклуб. 17 шагат — «Чулым, патыр, лÿддымö-влак» спортивный соревнований.

Офицер пöрт. 7 январь. 14 шагат — «Ладушки» эстетический воспитаний студийыште организационный занятий.

ВЛКСМ-ын XXX идалыкше лÿмеш культура да каныме парк. 7 январь. Оласе шемер-влакын тÿшкан каныме кечышт.

СПОРТИВНЫЙ МЕРОПРИЯТИЙ

«Дружба» стадион. 6—7 январь. «Шöртньö шайба» клубын призше верч оласе турнир. 10 шагат. 6 январь. Хоккей дене самырык-влак коклаште зональный турнир. 10 шагат. 7 январь. Хоккей дене Марий АССР-ын да профсоюз ВДФСО областной советын чемпионатышт: «Дружба» (Йошкар-Ола) — «Восход» (Карлыган). 13 шагат.

«Строитель» стадион. 6—7 январь. Футбол дене «Подснежник» приз верч Йошкар-Олан телымсе первенствыже (икымше группа): «Старт» — «Дружба», «Салют» — «Буревестник-2», «Буревестник-1» — ДЮСШ, «Факел» — ДСК, «Старт» — «Темп», «Буревестник-2» — «Дружба», «Строитель» — «Салют», «Факел» — ДЮСШ. Турнир 9 шагатыште тÿҥалеш.

«Электрон» стадион. 6—7 январь. Футбол дене «Подснежник» приз верч Йошкар-Олан телымсе первенствыже (кокымшо да кумшо группа-влак): «Балтика» — «Электрон», «Заря» — «Локомотив», «Динамо» — «Торпедо», «Автомобилист» — «Учитель», «Молодость» — ДОЗ, «Медик» — МПИ, «Колос» — «Спартак», «Волна» — «Зодиак». Турнир 9 шагатыште тÿҥалеш.

«Юбилейный» спорткомплекс. 6—7 январь. Классический кучедалмаш дене республиканский турнир. 10 шагат.

26-шо номеран школын спортзалже. 6—7 январь. О. Тихомировам шарныме лÿмеш волейбол дене школьник-влак коклаште турнир. 10 шагат.

Полупроводник прибор заводын хоккей площадкыже. 6—7 январь. «Шöртньö шайба» клубын призше верч оласе турнир. 10 шагат.

Редактор В. А. МАТЮШЕВ.

Редакцийын адресше:
424000 Йошкар-Ола, СССР Вооруженный Вийын 70-шо идалыкше урем, 20
Талукышто 300 номер лектеш.
Тираж 17 412.
Газетын индексше 52710

Телефон-влак:
Редактор — 5-08-40
Заместитель-влак — 5-25-36, 5-39-26
Приемный — 5-37-91
Ответственный секретарь — 5-35-73
Заместитель-влак — 5-39-36

ОТДЕЛ-ВЛАК:
Партийный илыш — 5-53-18
Идеологический — 5-54-34
Промышленность, строительство да транспорт — 5-54-89
Аграрный — 5-29-77
Совет паша да быт — 5-42-22
Культура, литература да искусство — 5-08-64
Информаций да письма — 5-39-19, 5-43-72
Кусарыше — 5-39-55.
Увертарымаш — 5-39-44

Газетын собкоржо-влак:
У Торъялыште — 9-15-19.
Моркышто — 9-16-86.
Звениговышто — 9-22-83.
Оршанкышто — 2-17-38.

Марий АССР Госкомиздатын республиканский полиграфическо-редакционный объединенийже
424700, Йошкар-Ола, Комсомольский урем, 112.
Э—00003. Заказ 1033.